Ի. ՏԱՐԻ 2006 ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 15 ՀՈՒԻ 4383–Հ. Տ. 24 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1890–Ն. Տ. ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 6 1890 – ՀԻՋՐ. 21 ՍԷՖԷՐ 1308 ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ

20 ՓԱՐԱ

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՆՉ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՎԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ Գալաթիա, Նորատունկեան-խան

درعليه‌ده غلطه‌ده نورادونكيان خانده آروولك

غزته‌سى اداره‌سنه

Direction du Journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ տարին	180
» կիսամեայ	80
» եռամսեայ	40
Օտար երկիրներու տարին	90
» » կիսամեայ	100
Գրաստ վճարում լրագրոյս գրասենեակին մէջ Գրասենեակեան գիւղերու համար կամ տրուելիք նամակներու համար	58
» »	28

Դուռ ազատ լրագրոյս գրասենեակին մէջ Գրասենեակեան վրայ և Ամբողջութեան գիւղերու համար կամ տրուելիք նամակներու համար

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, 24 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, 1890

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԻՏԱԼԻԱ, ՖՐԱՆՍԱ, ԳԵՐՄԱՆԻԱ ԵՒ ԵՐԲԵԿ ՆԻԶԱԿԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Եւրոպիոյ մէջ օրուան խնդիրն է՝ այն յայտարարութիւնը զոր Պ. Քրիսպի ըրաւ Ֆէյ-բոյի քաղաքական խմբագրին, որուն երկու ունկնդրութիւն շնորհեց ի Նապոլի։ Այս յայտարարութեանց կարեւորագոյն մասն այն է յորում ընդհանուր սպառազինութեան և զէնքնկեցութեան վրայ կը խօսի։ Պ. Քրիսպի կ'ըսէ. «Այս սպառազինութիւնք ի վերջոյ պիտի մնանկացնեն Եւրոպան յօգուտ Ամերիկայի։ Այս է ապագայի խնդիրն։ Ուրիշ բան է եթէ աշխարհավար մը առաջարկէ զէնքնկեցութիւն։» Ի պատասխանի խմբագրին որ կ'ըսէր թէ այս բանիս նախաձեռնարկ կրնայ լլնել Պ. Քրիսպի, իտալեան աշխարհավարն յայտարարեց թէ «Ֆրանսա կը տիրապետէ Եւրոպոյ, որ Ֆրանսայի կողմէ յանդուգն գործողութենէ մը կը վախնայ հանապազ։ Ահ, եթէ Ֆրանսացիք ամենափոքր սկզբնաւորութիւն մ'ընէին, ես ալ՝ քաջալերուելով՝ բան մը կրնայի ընել։ Բայց դժուարութիւնն սկզբնաւորութեան մէջ է։ Ի՞նչ գեղեցիկ դեր աշխարհավարի մը համար։ (ընդհանուր զէնքնկեցութիւն առաջարկել)։ Առայժմ, ապահով եղիք թէ ինչ որ կըրնամ պիտի ընեմ Ֆրանսայի և Իտալիոյ յարաբերութիւնները բարւոքելու համար։

«Իտալիա տակաւին 30 տարիէ ի վեր գոյութիւն ունեցող պետութիւն մ'է, զոր ի նորոյ կազմել՝ չնչել պէտք եղաւ։ Կառուցի, ջրանց, երկաթուղի, բան մը չկար։ Մերկ երկիր մ'էր օա։ Անոր վրայ հագուստ ձեւել և հագցնել պէտք եղաւ։ Գիտէք թէ ձեզ (Ֆրանսացւոցդ) դէմ չենք կարող մարտնչիլ։ Դուք միշտ մեր երկրին արշաւեցիք, կոխոտեցիք զմեզ, թէ՛ Հանրապետութեան օրով, թէ Կայսրութեան օրով։ Հիմակ ալ այնպէս կը վարուիք մեզ հետ իբր թէ դուք վերապետներ լինէիք և ո՛չ թէ եղբայրներ։ Բայց մեք ալ ինքնուրոյն ազգ մը, պետութիւն մը լինելու իրաւունք ունինք։

«Թունուզի գրաւումը Ֆրանսայի կողմէ՝ սրոյ հարուած մ'եղաւ Իտալիոյ կուրծքին։ Բայց Ֆրանսայի արտաքին գործոց Նախարար Պ. Պարթէլմի Սէնթ-Իլէռ և նոյն ինքն Պ. Կրէվի ազնիւ հակառակ խոստումներ տուած էին մեզ, յայտարարելով թէ Ֆրանսա երբեք չպիտի գրաւէ զԹունուզ, և սակայն գրաւեցին։ Ցետոյ մեզ դէմ դժուարութիւններ յարուցիք ի Մասուա, զոր կրնայիք ինայել մեզ։ Դուք Ֆրանսացիք ձէզայիրի տիրած էր։ Ի՞նչ վնաս ունէր որ մեք ալ Մասուայի տիրէինք։

* *

«Քաղաքական անտեսութեան մէջ, մէկ ազատամիտ միայն ճանչած եմ, Լուի Նափոլէոն։ Ես ինքս տարբերական մաքսերը չնչեցի առանց ո՛և է փոխարինութիւն խնդրելու Ֆրանսայէն, և ամեն վայրկեան պատրաստ եմ բանակցութիւնները վերսկսելու, բայց Ֆրանսա առայժմ չափազանց մաքսապաշտ է։ Ֆրանսայի երեսփոխանաց Ժողովը մերժելով նաւային վաճառականութեան դաշնադրին Իտալիոյ հետ, փճացուց Ֆրանսայի ծովեզերեայ շոգենաւային երթեւեկութիւնը Միջերկրականի նաւահանգստաց մէջ։ Նոյն Խորհրդարան, չբանուած մետաքսին ի Ֆրանսա մուտքն արգիլելով, կը փճացնէ Լիոնի գործարանները։ Դուք այս ծայրայեղ մաքսապաշտութեամբ կը կորուսանէք, մեք ալ կը կորուսանենք։ Մեր ելմտացոյց բաց մ'ունի անտարակոյս։ 40 միլիոն ֆր. է մեր բաց։ Ձերինը՝ 700 միլիոն ֆր.։ Եթէ իմ նախորդներս ցորենի ազատման տուրքը խափանած չլլնէին, որ տարին 100 միլիոն ֆր. կ'արտադրէր, այսօր մեր ելմտացոյցին մէջ հաւասարութիւն կ'ունենայինք։ Բայց հաւասարակշռութիւն պիտի վերահաստատենք։ Այս տարի խնայութիւն պիտի ընենք։ Երբ կ'ըսէք ի Ֆրանսա թէ Իտալիա տրոց բեռին ներքև ընկճեալ է, ինքզինքիդ կը խաբէք։ Երեք տարիէ ի վեր որ իշխանութեան վրայ եմ՝ նոր տուրք չէ դրուած։ Գալով սպառազինութեանց, պէտք է կարող լլնինք մեր պարտականութիւնները կատարելու երբ յարձակում մը կրենք։ Ես նոր բան մը չբերի այս մասին։ Զինուորական կարգերը քուէարկեալ գտայ, զանոնք լեցնելու ետեւէ եղայ։ Ի մեզ իրերն այնպէս չեն ընթանար որպէս ի Ֆրանսա, ուր անվճռ կը քուէարկուին ահռելի զոհողութիւններ պահանջող օրէնքներ։ Երբ խնդիրն հայրենասիրութեան վրայ է, ամեն կուսակցութիւնք կը միանան Ֆրանսայի մէջ։ Իսկ ես վաշտերու յաւելումի մը ձեռք բերելու համար հինգ օր խորհրդարանական պայքար մղելու կը հարկադրիմ։

* *

«Կ'ամբաստանեն զիս թէ Երբեակ Նիզակակցութիւնն հնարած եմ։ Բայց իշխանութեան անցած պահուս կազմուած գտայ Երբեակ Նիզակակցութիւնն։ Այս Նիզակակցութիւն կազմուած է մի կողմէ Ֆրանսայի, միւս կողմէ Աւստրիոյ դէմ, որք մեզ կ'ըսպառնային՝ մին հիւսիսէն, միւսն արեւմուտքէն։ Այդ երկուց Տէրութեանց միոյն հետ նիզակակցեցանք և հետեւապէս այն կողմէ վտանգն հեռացուցինք՝ միանալով երկրորդին դէմ։ Մեծ ազգ մը այսպէս կը գործէ։ Բայց այս նիզակակցութիւն յարձակողական չէ։ Պաշտպանողական է լոկ։ Այս նիզակակցութեամբ երաշխաւորեցինք մեր ստացուածոց ապահովութիւնն։ Ես երբեք չպիտի յարձակիմ Ֆրանսայի վրայ։

«Եւ եթէ Գերմանիա ուզէ յարձակիլ Ֆրանսայի վրայ, թող չպիտի տամ։ Բայց Գերմանիա այն տեսակ յարձակողական դիտումներ չունի։ Ես շատ մօտէն ճանչած եմ զՊիզմարք իշխան։ Կը հաւատա՞ք, 1868էն ի վեր Պիզմարք իշխան ամեն մարդէ աւելի խաղաղասէր դտնուած է։ Ինք Ալզասը գրաւել չէր ուզեր, գիտեմ (*)։ Քափրիվի ճշդիւ Պիզմարքի քաղաքականութեան կը հետեւի։ Թէեւ Պիզմարքի չափ զօրաւոր չէ, բայց իմաստուն, չքնահայեաց մարդ է։

«Սիսալ է Ֆրանսայի մէջ տարածեալ այն կարծիք թէ Երբեակ Նիզակակցութիւնը նորոգուեր է։ 1892ին կ'աւարտի այս նիզակակցութեան պայմանաժամը։ Տակաւին չէ նորոգուած։ Ո՞ր պետական մարդ կը համարձակի երկու տարի առաջուընէ պայմանի տակ մնալ։ Ո՞վ գիտէ երկու տարի ետքն ո՛ւր պիտի գտնուին մեր բարեկամք և մեր թշնամիք։»

* *

Ֆէյ-բոյի խմբագիրն հոս կը հարցունէ թէ «Այս տեսակ գաղափարներ քանի որ կը անուցանէք, Սփեցիայի դէպքն ի՞նչպէս տեղի ունենայ։»

Պ. Քրէ-էէ. «Ի՞նչ դէպք։ Թագաւորը չուզեց Սփեցիա երթալ Ս-բրենզրահաւորին ի ծով իջուցման հանդէսին։ Այս է բոլոր դէպքն։ ասոր մէջ ձեզ դէմ թշնամական բան չկար։ Մեր թագաւոր, որ Հանրապետութեան Նախագահներուն ամենէն ազէկն է, զՖրանսա իւր երկրորդ հայրենիքը կը նկատէ։ Բայց լրագրաց վիճաբանութիւններէն ձանձրացած էր, և արքունեաց մէջ որոշուեցաւ չերթալ Սփեցիա։

Խմբ. «Ձեր Վսեմութիւն կը կարծէ՞ թէ պատերազմ ծագի։»

Քրէ-էէ. «Ո՛չ, ո՛չ։ ուրիշ բան է եթէ Ֆրանսա յախուռն ձեռնարկ մ'ընէ։ Մեք ո՛չ մէկու դէմ ձեռք պիտի վերցնենք։ Իռէյտէնթեանց շարժումը մեր երիտասարդաց ոմանց յիմարութիւնն է։ (Պ. Քրիսպի ինքն եւս ժամանակու Իռէյտէնթեան էր, այսինքն հակաւստրեան։) 1866ին, աւելի բան կրնայինք ձեռք բերել, (ի Սատովա Աւստրիոյ վրայ տարուած բրուսիական յաղթութեան շնորհիւ, երբ Իտալիա եւս Աւստրիոյ դէմ կը ճակատէր իրրեւ Բրուսիոյ դաշնակից։) Մեր զօրապետք, մեր աշխարհավարք սխալներ գործեցին յայնժամ։ Բայց ունեցածս չպիտի փոանգեմ սահմանաց ուղղութեան մը համար, ո՛չ Աւստրիոյ կողմէ, ո՛չ այլուր։ Եթէ 1870ին յայտարարած չլլնէիք թէ Ռէնի գերմանական գաւառները պիտի դրաւէք և Ֆրանսայի հետ միացնէք, Ալզասը չէիք կորուսաներ։ Մեք պէտք ունինք Ֆրանսայի զօրութեան, և չպիտի հաւանիմ որ այսուհետեւ մատնչափ մը հող առնուի Ֆրանսայէ։ Կը տեսնէ՞ք, այս աւուր դիւանագիտութիւնն 1815ի դիւանագիտութիւնը չէ, պէտք է այո՛ կամ ո՛չ ըսել, և կամ լռել։ Ես ամեն Իտալացւոց պէս եմ, լռել չեմ ուզեր։ Ինչպէս յառաջագոյն միշտ ի նպաստ Ֆրանսայի ձայնս բարձրացուցած եմ, այսուհետեւ ալ այնպէս պիտի ընեմ։ զի պէ՛տք ունինք զօրաւոր Ֆրանսայի մը։»

* *

Խմբ. «Ձեր կարծի՞քը Վիլհէլմ Բ.ի վրայ։»

Քրէ-էէ. «Նա պատերազմ չպիտի բանայ։ Ընկերային խնդիրը ձեռք առած է։ Չեմ ըսեր թէ լուծէ պիտի, բայց այս խնդիրը կը շահագրգռէ զինք։ Բարի երիտասարդ մ'է։ չեմ կարծեր որ պատերազմ ընէ։

«Կը հաւնիմ թէ երբ մեր նախորդ վարչապետ Քայրոլի Թունուզի երկրաթուղին գրաւեց՝ դուք ըսիք ի Ֆրանսա։ «Իտալացիք Թունուզ երթալ կ'ուզեն, մեք անոնցմէ առաջ երթանք հոն։» Բայց խեղճ Քայրոլի գաղափար չունէր մտքին մէջ։ Երկաթուղին վարպարտ գրաւեց։ Կա՛մ պէտք էր երկաթուղին գրաւել Թունուզ երթալու համար, և կամ բան մ'ընելու չէր։ Թէեւ ի Թունուզ 26,000 Սիկիլիացիք կան, բայց ամեն բան կրնար կարգադրուիլ։ Բայց մի՛ զրպարտէք իշխանութեան վրայ դնտնուող մարդիկն, ի Ֆրանսա լլնի թէ այլուր։ Օրինակի համար, ցաւալի է որ Պ. Ժիւլ Ֆէրրիի պէս մարդու մը այլ ևս կարեւորութիւն չի տրուիր Ֆրանսայի մէջ։ Բայց ազնիւ, գործօն, ուշիմ մարդ է նա։ Անոր ևս տարօրինակ խորհուրդներ վերագրուած են, ինչպէս ինձ։ Ֆրանսայի մէջ կ'ըսուի թէ ես Զուիցերիոյ Թէսէն կամ Թիչինօ դաւառի խնդրոյն միջամտեր եմ։ Բայց խեղճս ի՞նչ կրնամ ընել ի Թիչինօ։ Ազգութեանց խնդիրը կը մեռնի։ Որոշ և հիմնաւոր բաժանումներ չկան այլ եւս։ Ամեն երկրաց ամեն սահմանագլուխներուն վրայ անդոյն վայրեր կան ուր ազգութիւնք իրարու կը խառնուին։ Ազգութեանց խնդիրը տեղի տուած է ընկերային խնդրոյն, որ ի մօտոյ բովանդակ աշխարհի պիտի տիրապետէ։»

* *

Խմբ. Ընկերային (գործաւորական) խնդիր կա՞ Իտալիոյ մէջ ալ։»

Քրէ-էէ. «Քիչ մը։ Ի Լոմպարտիա, ինչ ինչ կեդրոններու մէջ։ Բայց ո՛չ ինչպէս Ֆրանսայի, Գերմանիոյ և Անգլիոյ մէջ։ Այդ խնդիր Ադամէն ի վեր կայ, բայց Վիլհէլմ Բ.ի քաղաքականութիւնն, որ յայսմ մասին կը շեղի Պիզմարքէն, նորութիւն մը տուաւ խնդրոյն։ Պէտք է որ կառավարութիւնք բարեգործական և ապահովագրական օրէնքներով այս մասին բան մ'ընելու միջոցը գտնեն։ Շատ դրամ պէտք է։»

Խմբ. «Եւ այդ դրամ շատ աւելի ազէկ գործածուած պիտի լլնի քան սպառազինութեանց համար վատնուած դրամը։»

Քրէ-էէ. «Բայց ո՛չ մէկ երկրի մէջ բանակի համար այնչափ զոհողութիւն եղած է որչափ ձեր երկրի մէջ, ուր ամեն ոք կը լռէ երբ խնդիրը զինուորական օրինաց վրայ է։ Բոլոր աշխարհիս մէջ տեղ մը այնքան հայրենասիրութիւն չկայ որքան Ֆրանսայի մէջ։ Դուք հրաշքներ գործեցիք։ Պ. տը Ֆրէսինէ շատ գործ տեսաւ։ Վաղեմի Քառնոյի (արդի Նախագահին պապուն) «բոմանդակ ժողովուրդը զէն ի ձեռին» սկզբունքը Պ. տը Ֆրէսինէ օրինաց կարգ անցուց արդեւմտ։ Ժամանակաւ ես զՖրանսա կը սիրէի միայն։ Հիմա կը գնայիմ Ֆրանսայի վրայ։ Ամեն ժամանակէ աւելի հի՛մա զօրաւոր է Ֆրանսա։ Պ. Պիզմարք ձեր միապետական կուսակցութեանց չոգնեց այն պատճառաւ զի կը կարծէր թէ Հանրապետութիւնը բան չէր կրնար ընել, բայց սխալեցաւ։ Ֆրանսական Հանրապետութիւնը ֆրանսական Միապետութենէն աւելին ըրաւ։ Հանրապետութեան համար չի կրնար ըսուիլ թէ միապետական գերդասանի մը ապագայն ապահովելու համար պատերազմ կը մղէ։ Հիմակ աշխարհ համոզեցէք, առանց բացառութեան, կը վախնայ ձեզմէ։ Եւ եթէ դժբախտապէս պատերազմ ծագի, Աստուած միայն գիտէ հետեւանքն։ Հանրապետութիւնն ամեն բանի կարող է։ Պ. Բոնոթան շատ խելացի, շատ ազդու մարդ է, բայց եթէ ընտրութեանց մէջ անոր հնարքներն ե՛ս ի գործ դնէի, 24 ժամ իշխանութեան վրայ չէի կրնար մնալ։ Որովհետեւ զօրաւոր է, պատերազմ չեմ գուշակեր։ Եղբա՛յր լլնինք։ Իտալացւոց և Ֆրանսացւոց մէջ վիճաբանութիւններէ և վիրաւորիչ խօսքերէ զգուշանանք։ Վերջ տանք մեր մէջ տիրող թաքուն պատերազմին։ Հանդարտեցնենք միտքերը։—կը կրկնեմ, Երբեակ Նիզակակցութիւնն ես չկնքեցի։ Կնքուած գտայ։ Նէ-բէ-ն Նէ-նէ-ն-բէ-ն։ Եւ այժմ ո՛չ մէկ պետական մարդ կը խորհի նորոգել զայն։ Եթէ Ֆրանսա տեղէն չշարժի, մարդ տեղէն չպիտի շարժի։»

Ֆրանսայի մէջ մեծ կարեւորութիւն կը տրուի Պ. Քրիսպիի այս յայտարարութեանց, որք պիտի կրնան եղեր ազդեցութիւն ունենալ ֆրանքբեւիտալեան յարաբերութեանց վրայ։

Ի ՍՈՒՏԱՆ

Լոնտոնի լրագիրք Գոհիրէէ հեռագրեր կը հրատարակեն՝ ծանուցանող թէ քսան հազար Սուտանցիք համախմբած են յԱմպիկոյ, Սարտոի մօտ, և կը պատրաստուին դէպ յեգիպտոս քալելու։ Բայց այսպիսի լուրեր յաճախ լսուած լլնելով, պէտք է վերապահութեամբ արձանագրենք։

Ի ՊՈՍՆԱ-ՀԷՐՍԷԳ

Վիեննայի լրագիրք կը ծանուցանեն թէ զրօսաշրջիկներու խումբ մը, որք ի Պոսնա-Հէրսէգ երկար պտոյտ մը վերադարձած են, գոհացուցիչ նկարագրութիւններ կ'ընեն երկուց գաւառաց վիճակին վրայ։ Տեսած են որ ճամբորդութիւնը շատ ապահով և բաւական հանգիստ է հոն։ Ճամբաները լաւ են, և տեղական գաւառային պանդոկներն բան բաւականին վայելուչ։ Ժողովուրդն հիւրասէր և քաղաքավար է, իշխանութիւնք ամեն դիւրութիւն կ'ընծայեն օտարազգեաց։ Ամեն կարեւոր կէտերու վրայ, գերմանախօս օտարականք զերինք հասկցող մարդիկ դիւրաւ կը գտնեն։

Ի ՌՈՒՍԻԱ

Սթաուռնտեան կոչուած աղանդաւորք Փեթերսպուրգի կառավարութիւնէն արտօնութիւն խնդրեցին իրենց մասնաւոր դաւանութիւնն ազատօրէն ի գործ դնելու, որովհետեւ «Աւետարանական Մկրտական» կոչուած բողոքական աղանդին հետ նոյն է իրենց աղանդ, եւ քանի որ Բողոքականութեան օրինաւորապէս թոյլ կը տրուի Ռուսիոյ մէջ, իրենց աղանդին եւս թոյլ պէտք է տրուի։ Բայց ներքին գործոց Նախարարը ժխտեց Մկրտական և Սթաուռնտեան աղանդից նոյնութիւնն, և չուզեց թոյլատրել այս վերջին ռուսական աղանդին ազատ դաւանութիւնն ի Ռուսիա։

ԵԳԻՊՏՈՍ

Եգիպտական կառավարութիւնն որոշեց կամուրջ մը շինել Նեղոսի վրայ ընդ մէջ Մանսուրայի և Թալխայի, կապակցելով Զակազիկի և Ալեքսանդրիոյ երկաթուղին, որով հեռաւորութիւնը կը կարճի։ Երեսուն հազար ոսկի ծախք պիտի լլնի։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԱԶԳԵՄԵՇԱԿՈՒԹԻՒՆ

Ի Մարսիլիա երկրագործական մի քանի վարժարաններ կան ուր դաստուրք որթերը պատկինելու (greffe) լաւագոյն մեթոդները կ'աւանդեն։ Շատ աշակերտք ներկայ կը գտնուին այս դասախօսութեանց։ Կառավարութիւն ամեն միջոցներով կը քաջալերէ այս վարժարաններ և հողային տուրք չառնուր այն այգիներէ որք առնուազն չորս տարի յառաջ անկուած չեն։ Այս երկրագործական հաստատութիւնք մեծ բարիք են գիւղացւոց ընդհանրապէս, որք շարունակ կը մտքառին որթերուն գանազան հիւանդութեանց դէմ։ Վերջին տարիներու արդիւնք կ'ապացուցանեն թէ այս հիւանդութեանց առաջքը կարելի է առնուլ գիտական միջոցներով, որոց շնորհիւ այգիներն իրենց առաջուան պտղաւորութիւնը չուտով կը վերստանան, մանաւանդ այն ահռելի որթալուծին (ՖԻլՕՔՏԷՐԱ) աւերումներէն յետոյ։ Շատ չանցած, կ'ըսէ Մարսիլիոյ անգլիական հիւպատոսն իւր տեղեկագրով, Հարաւային Ֆրանսա նոյնչափ, եթէ ոչ աւելի, խոցոտ պիտի արտադրէ, որչափ կ'արտադրէր որթալուծիի ազդեցութենէն կործանարար արշաւանքէն յառաջ։

«ՎԵՐԵԼՔ Ց'ԱՐԱՐԱՏ»։ — Հետաքրքրաշարժ ճամբորդութիւն Անգլիոյ Երեսփիոխանական արեւելասէր անդամ և պերճախօս ատենաբան մեծայարգ Պ. Ճէյմս Պրայսի ի Կաւկասիա և ի Հայաստան գաւառս, առաջին անգամ Մասեաց գագաթն ելնելն, և այցելութիւնն յէջմիածին։—Հեղինակ՝ Պ. ՃԷՅՄՍ ՊՐԱՅՍ, Թարգմանիչ՝ Գ. Ց. Բարագեան։ Գին 4 դրուշ։ Պաղատալեան ընտիր տպագրութիւն։

Կեդրոնատեղի՝ Զարգարեան Գրատուն։

—) 44 —(

ԹԵՐԹՕՆ ԶԱՐԵՒԵԼԲԻ

ԷՄԻԼ ՌԻՇՊՈՒՌ

ԽԵԼԱԳԱՐԸ

ՄԱՍՆ ԱՌԱՋԻՆ

ԱՆԿՈՒՄԸ

Մարդիկը խելացի եւ բարեկիրթ մարդ մըն էր, բաւական նրբամիտ։ բարիշեան սրահներու մէջ կը փնտռուէր։ Բարձրահասակ, բարեձեւ, սիրուն ձեռքերով, լայն ճակատով, չագանակագոյն մազերով, նուրբ պեխերով, վայելուչ դէմքով, կլորիկ այտերով, կանոնաւոր դիմագծերով, թանձր յօնքերու տակ խորը խորունկ աչքերով, հաճելի բերանով մը ու սպիտակ ակռաներով երիտասարդ մըն էր, այնպէս որ զինքը տեսնողը չէր կրնար չըսել թէ «ահա գեղեցիկ տղայ մը»։

Միւս կողմէ, վայելուչ տեսք մը ունէր, ազնուական էր, քաղցրահամբոյր, շնորհալի, հաճոյակատար եւ անփոփոխ բնաւորութեան տէր։ Բոլոր այս առաւելութիւններով որոց կ'արժէ միացունել մարդիկ տիտղոս, Ադրիէն եթէ ամուսնանալ ուզէր, դիւրաւ պիտի կարենար ուզածն ընտրել բարձր ընկերութեանց պատկանող աղջիկներու մէջէն։ Բայց այդպիսի գաղափար մը ունեցած չէր տակաւին։ Քանը վեց տարեկան հասակին մէջ մարդս կը սիրէ վայելել իր ազատութիւնը, գուցէ կը վախնայ ամուսնական կեանքի տաղտկութիւններէն ու բնաւ պէտք չզգար նոր պարտականութեանց բեռ մը առնելու իր վրան։ Սիրտն ազատ է, երջանիկ կ'զգայ ինքզինքը, կ'ուզէ ամուրի մնալ։

Առանց ապագայի մասին փոյթ տանելու, Ադրիէն անցուցած էր իր գեղեցիկ օրերու մեծագոյն մասը։ Քանի մը սիրային դիւրին յարաբերութիւններ ունեցած էր, եւ երեւակայելով թէ չափազանց սիրած էր, իր բարեկամաց քով սկեպտիկեան եւ յափրացած մարդու դեր կը կատարէր։ Քանիներ կը տեսնենք այսօր, մոլութեամբ պարծող այդ սնապարծիկ երիտասարդներէն։ Իրապէս ունեցած թերութիւններէն շատ աւելին ունեցողի ձեւեր առնուլը արդի ժամանակիս հիւանդութեանց մին է։ Սնոտի եւ տաղտկացուցիչ ցոյց, յիմա՛ր ունայնասիրութիւն։

Իր բարեբաղդութենէն, Վէրվէնի մարդիկը ո՛չ սկեպտիկեան մըն էր, ո՛չ ալ յափրացած մարդ մը։ Մնաց որ, դեռ ժամանակ չէր ունեցած կեանքը լիովին վայելելու։

Երիտասարդն արագ քայլերով կ'ընթանար, վասն զի ժամը երեքէն առաջ հասաւ ի Քօրտրլիէռ։

Նախ ընդ երկար գիտեց մթին շէնքը որուն տանեաց վրայ բու մը եկած կեցած էր, իր ոտնաձայնը լսելուն՝ նըշդարեանի մը վրայէն թռաւելով։ Մտածեց հրացան պարպել գիշերային թռչնոյն վրայ։ բայց չըրաւ, տեսակ մը երկիւղ զգալով այդ մենաստանին լռութիւնը խանգարելէ։ Պատին մօտեցաւ եւ ականջ դըրաւ։ Ո՛ր եւ է ձայն չի լսեց ո՛չ տանը ո՛չ պարտիզին մէջ։ Արդեօք երգչուհին հոն չէ՞ր այլ եւս։ Այս հարցումն ըրաւ ինքնին, իբր թէ ծաղկատի աղջիկն անոր ներկայութեան սպասէր, իր ձայնը լսելի ընել տալու համար։ Դանդաղաբար դէպի դուռն յառաջացաւ։ Հոն նորէն կանգ առաւ եւ սկսաւ մտիկ ընել։ Միշտ նոյն լռութիւնը զոր կը խանգարէր գետին թափելու մօտ դեղնած տերեւաց սօսափիւնը, խոտին տակ պահուըտած ծղրիթին միօրինակ ճիչը եւ ճպուռի մը երգը։

Անհամբերութենէն դող մը եկաւ վրան

—Ոչ միայն տխուր է այս տեղ, քըրթմընջեց, այլ եւ մահաստուեր։

Վայրկեանէ մը, յարեց։

—Կարելի՞ բան է որ մարդկային արարածներ բնակած ըլլան այս ամայի պատերուն մէջ։ Այս գերեզմանի նման չէնքին տեսքը յիշողութեանս մէջ կ'արթնցուն ետնօք ստնտուխս ինձ պատմած վհուկներու պատմութիւնները։ Կը կարծուի արդարեւ թէ այս սեւ ու ճաթատած պատերուն մոգական գաւազան մը դպած է եւ թէ այս բնակարանին բնակիչք դար մը չ'արթննալու պայմանաւ քնացած են։

«Տեսնենք, շարունակեց, ես ինչո՞ւ եկայ այստեղ։ Տեսնելու եւ գիտնալու համար։ Ուսկի՞ց կուգայ այս երկիւղս որ կ'արգիլէ զիս այս դուռը զարնելէ։ Իրաւ է թէ վախ չունիմ, բայց յանդգնութիւն ալ չունիմ։ Խռովեալ եմ, մտահոգ։ Ներսիդիս բան մը կայ որ կը կասեցուն զիս։

Աչքերն յառեալ մնացին դէպի ոտքերուն կոխած տեղը։

—Այս ինչ է, ըսաւ, նոր բան կայ եղեր։

Քանի մը քայլ հեռացաւ եւ ուշադրութեամբ չուրջը դիտեց։

—Այո՛, այո՛, յարեց, ա՛լ տարակոյս չկայ։ երէկ իրիկուն կամ գիշերը, թեթեւաշարժ կառք մը, շորս անիւներով, այս տեղ եկած է։ անիւներուն հետքը թարմ է դեռ։ Գահ մը այս տեղ մնացած ըլլալու է։ այս ոտքի հետքերը, ձիուն ոտից պայտերուն նշանը կրող այս հողը ցոյց կուտան թէ կենդանին անհամբեր կ'սպասէր այստեղ։

Դարձեալ ուշադրութեամբ զննեց կառքին նշանակած գծերը։

—Գրաւ կը դնեմ որ, ըսաւ, տանը բնակիչներէ մէկը կամ մէկ քանին, թերեւս ամենքն ալ մեկնած են։ սա առաջին հետքերը, դէպ ի այս կողմ եկող գծերը։ թեթեւ հետք մը թողած են հողին վրայ, մինչդեռ միւսներն աւելի խորունկ կերպով նշանակուած ըլլալով, ցոյց կուտան թէ կառքին մէջ բաւական ծանրութիւն կար մեկնած պահուն։ Ա՛լ չի զարմանամ ուրեմն ազմուկ չի լսելուս, այսօր Քօրտրլիէռն ամայի դարձած է։

Վայրկեան մը խորհելէ յետոյ, շարունակեց իր մենախօսութիւնը։

—Այս պարը բարձր է, բայց ինծի գժուար չերեւիր վրայէն անցնիլ։ կրնամ պարտիզին շրջանն ընելու տանը մօտենալ։ մինակ, թողունք որ գոց բնակարանի մը մէջ այս կերպով մտնելը ծանր բան մըն է, իմ ուզածս այդ չէ։ Բայց ինչո՞ւ համար չփորձեմ նախ եւ առաջ տեղեկութիւններ քաղել Քօրտրլիէռի ու բնակիչներու վրայ։ Տարակոյս չունիմ թէ բան մը պիտի իմանամ Շամբրինեօլ կոչուած այս գիւղին մէջ։ Այս գաղափարս սքանչելի է։ Շամբրինեօլ երթամ ուրեմն։

Այդ աւանին, որ հազիւ հինգ հարիւր բնակիչ ունի, մտից կողմը երկաթեայ գաւազանի մը անցուած թիթեղեայ տախտակ մը Վէրվէնի մարդիկին ուշադրութիւնը գրաւեց։ Տախտակին վրայ, ոսկեզծի նման պատկեր մը կար որ անանուն մը նմանելու յատկութիւն ունէր։ բայց, որովհետեւ անոր տակ կարելի էր կարդալ սա բառերը, գրեթէ աւրուած «Ոսկի Աւ-ծ», հետաքրքրուողը գոհ կը մնար, վասն զի այդ վերտառութենէն կ'երեւէր թէ նկարը առիւծ մը կը ներկայացնէր։

—Պանդոկ մը, ըսաւ երիտասարդը։ ասիկայ գործիս կուգայ։

Պանդոկապետը, կինը եւ գիրուկ սպասուհի մը վազեցին զինքն ընդունելու համար։

—Բարի եկաք, պարոն, ի՞նչ կը կամիք, պարոն, ըսին ամենքը մեկանց։

Կինը յարեց։

—Պարոնը տաքցած ըլլալու է, ճակատը քրտինքով ողողուած է։ զովանալու պէտք ունի անշուշտ։

—Այո՛, լաւ գարեջուր ունի՞ք։

—Ադրազպուրկի պատուական գարեջուր, պատասխանեց պանդոկապետը։

—Որ հաւանաբար Դրուայի մէջ պատրաստուած է։ ինչ եւ է, չիշ մը բերէ՛ք ինծի։

Սպասուհին գնաց բերել խնդրուած ըմպելին։

—Ձեր որսէն գո՞հ էք, պարոն, հարցուց պանդոկապետը։

—Հրացանի ո՛չ մէկ հարուած պարպեցի։

—Այս տարի մեր երկրին մէջ շատ երէկ չիկար։ սակայն դեռ կը գտնուին։

Սպասուհին վերադարձաւ գարեջրոյ չիշը ձեռքը բռնած, զոր սեղանին վրայ դրաւ գաւաթով մը։

Մարդիկն իր որսական մախաղն սկահէ մը կախելով։

—Ինծի չէ՞ք ուզեր օգնել այս չիշը պարպելու համար, հարցուց պանդոկապետին։

—Մեծ պատիւ կ'ընէք ինծի, պարոն։

—Ուրիշ գաւաթ մըն ալ բերէ՛ք։

Պանդոկապետը նստաւ երիտասարդին դէմ։ Մարդիկը գաւաթները լեցուց եւ ի մի ումպ պարպեց իրենը։

—Այս գարեջուրն ինչպէ՞ս կը գտնէք, պարոն։

—Շատ թարմ։ Ձեր անունն ի՞նչ է։

—Քրիսթոֆ Պէրնարտէն, պարոն, երեսուն տարիէ ի վեր պանդոկապետ ի Շամբրինեօլ։

—Երեսո՛ւն տարիէ ի վեր, շատ գոհ եմ։

—Իսկ դուք, պարոն, մեր գաւառա՞ցի էք։ Ձեզ ճանչնալու պատիւը չունիմ, և կը կարծեմ թէ այսօր առաջին անգամ ըլլալով բաղդ կ'ունենամ ձեր տեսութիւնը վայելելու։

(Շարունակի)

Ի ՓԱՐԻԶ

Ի Փարիզ օրուան հետաքրքրաշարժ դէպքերէն մին է Պառոն Հիրշի մէկ գրնու�մը, որ արտասովոր կերպիւ բարձր գումարի մը վճարմամբ ստացաւ Քոնքորտի հրապարակին և Ռիւ Ռուայեալ փողոցին անկիւնը գտնուող սքանչելի ապարանք մը, որ կեդրոնավայրն է Սէրքլ տը լա Ռիւ Ռուայեալ կոչուած ազնուապետական ակմբին։ Այս ակումբ 18 ամիս մերժեց իրեն անդամ ընդունիլ զՊառոն Հիրշ։ Մեծահարուստ Հրեայն այս անարգանքը չմարսեց, և առաջին պատեհութեամբ նոյն իսկ ապարանքին տիրացաւ, ուր իբրեւ տանտէր կը մտնէ այժմ։ Դրամով շատ վրէժներ կը լուծուին։

ՊՈՒԼԱՆԺԷԱԿԱՆՔ

Փարիզեան լրագիրք ոմանք դատական Նախարար Պ. Թէվֆիկի մէկ նամակը կը հրատարակեն, որով սա կարծիքը կը յայտնէ թէ պէտք չկայ նոր դատաստան մը բանալու Պուլանժէ զօրավարին կամ անոր մեղակցաց դէմ։ — Հանրային կարծեաց դատավճիռը վաւերացուցած լինելով Գերագոյն Ատենին դատավճիռը, կառավարութիւնն այլ եւս հոգ չըներ Պուլանժէականաց մասին։

ԼՐՏԵՍՈՒՀԻՒ

Քանէ հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Պերլինցի մանկամարդ կին մը ձերբակալուած է այդ Քրանական քաղաքին մէջ, մինչ զբաղեալ էր ինչ ինչ գծագրութիւններ ընելու։ Աշխարհագրական քարտէսներ և յատակագծեր գտնուած են իր քով, և ոստիկանութիւնը կը կարծէ թէ ձեռք ձգած է լրտեսուհի մը, որ տեղեկութիւններ կը հաւաքէր Գերմանիոյ պատերազմական Նախարարութեան հաշուոյն։

ԱԶԳԱՑԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Մարսիլիոյ պատուարժան ազգայինք՝ որ կը փափաքէին տեղւոյն Հայկական մատուռն յանձնել ուսեալ և գործունեայ եկեղեցականի մը, և անցեալները Պատրիարքարանէն վարդապետաց ցանկ մը խնդրած էին, ընտրեր են Այվազեան Արժ. Տ. Սահակ վարդապետն, որ Ամեն. Խրիմեան Ս. Հօր ձեռնասուներէն է և Եւդոկիոյ և Պիլէճիկի մէջ առաջնորդական տեղապահութեան պաշտօն վարած է։ Այս շաբթու ուղեւորեցաւ ի Մարսիլիա։ Նախորդն՝ Տ. Սահակ քահանայ Իւթիւճեան վերադարձած չէ ի Կ. Պոլիս։ Կը լսեմք թէ ի Փարիզ պիտի երթայ հաստատուի և անդ գտնուող ազգայնոց կրօնական պիտոյքը պիտի մատակարարէ, թէեւ Պատրիարքարանէն այդպիսի պաշտօն մը յանձնուած չէ իրեն։

—Ի Մարսիլիա այժմ իբր 12 հայ ընտանիք բնակեալ են, մեծ մասն՝ ռուսահպատակ։ ասոնցմէ զատ կան նաև 50-60 ազգայինք առեւտրական և այլ գործովք զբաղեալ։ (Փ-ՆԷ)

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

Տ-Դ-Թ. Խրիմեան Ազգ. Կեդր. Վարչութիւն

Իսկիւտար Ս. Խաչ եկեղեցւոյ մատակարարութեան ելեւմտից քառամեայ հաշուեցոյցն՝ 1886 Յունվ. 1 է 1889 Դեկտ. վերջ, ըստ օրինի Տնտեսական Խորհրդոյ ներկայացուած և անոր յար և նման մէկ օրինակն եկեղեցւոյ բակը կախուած է ի տես Թաղեցւոց։

Տնտես. Խորհուրդն այսու պաշտօնական ծանուցմամբ հրաւէր կը կարդայ յիշեալ Թաղի Պատուարժան ազգայնոց որ նոյն հաշուեցոյցին վրայ՝ եթէ որ եւ է դիտողութիւն կամ բողոք ունին, թուականէս մինչեւ 21 օր պայմանաժամու մէջ գրաւոր կերպիւ ներկայացնեն Տնտես. Խորհրդոյ։

Այն պայմանաժամին լրանալն յետոյ՝ որ եւ է բողոք կամ դիտողութիւն անլսելի պիտի մնայ։ (ԴԷԼԻ)

24 սեպտ. 90

ԹԱՀԹԱՊՐՈՒՆԵԱՆ եղբարք, Ագաթան, Դիոդինէս և Կարապետ Էֆէնտիք, իրենց շնորհակալութիւնը կը յայտնեն ամեն անոնց որք ներկայ գտնուեցան իրենց ողբացեալ հօր Մեծ. Մհտ. Դանիէլ էֆէնտի ԹԱՀԹԱՊՐՈՒՆԵԱՆԻ յուղարկաւորութեան տխուր հանդիսին, որ երէկ կատարեցաւ ի Բերա Ս. Երրորդութիւն եկեղեցւոյն մէջ, և այս դառն ազգն առթիւ իրենց վշտակցութիւնն յայտնեցին։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՇՏՕՆԱԲԱՇԽՈՒԹԻՒՆՔ ԱՍՏԻՃԱՆՔ ԵՒ ՊԱՏՈՒԱՆՆՈՒՆՔ

Բարձ. Մեծ-Եպարքոսին խորհրդական անուանեցաւ Թէվֆիկ պէյ, տնօրէն Բ. Դրան կայս. Ամէտի դիւանատան։

Քաղաքապետ անուանեցաւ Բրաւֆն պէյ, խորհրդական Ներքին գործոց Նախարարութեան։

Ներքին գործոց Նախարարութեան խորհրդական անուանեցաւ Բէշիր պէյ, օգնական տնօրէնի Բ. Դրան կայս. Ամէտի դիւանատան։

Իւլայի երկրորդ աստիճան տրուեցաւ Այտընի նահանգին արքունի կալուածոց տնօրէն Մէհմէտ Մէրէթ էֆէնտի։

Սանիէի երկրորդ աստիճան՝ սառնարանի նորընտիր տնօրէն Հիտայի պէյի, որ ցարդ փոխանորդաբար կը վարէր այդ պաշտօնը։

Սալիսէի աստիճան և չորրորդ կարգի Մէճիտիէ պատուանշան տրուեցաւ Պելկրատի օսմանեան դեսպանատան երրորդ քարտուղար Ֆաթին պէյի։

——

Երկրորդ կարգի Մէճիտիէ պատուանշան տրուեցաւ Հունգարիոյ բժշկական համալսարանին ուսուցիչ Պ. Նուարցէրի։

Երկրորդ կարգի Շէֆգաթ՝ Տիկին Բարինա Վամպէրիի։

Չորրորդ կարգի Մէճիտիէ՝ Պ. Բիւսթէմ Վամպէրիի։

Ի ԿԱՑՍ. ՊԱԼԱՏ

Բարձ. Մեծ-Եպարքոսը շաբաթ օրը կայս. պալատ գնաց և Վեհ. Սուլթանի ինչ ինչ հրամաններն ստանալէ յետոյ Բ. Դուռը դարձաւ։

—Բարձ. Մեծ-Եպարքոսին նորընտիր խորհրդական Թէվֆիկ պէյ եւ Ներքին գործոց Նախարարութեան նորընտիր խորհրդական Բէշիր պէյ շաբաթ օրը կայս. պալատ գնացին և իրենց յանձնուած նոր պաշտօններուն համար շնորհակալութիւն յայտնեցին։

—Ոստիկանութեան Նախարար Նազըմ պէյ շաբաթ գիշեր կայս. պալատ հրաւիրուեցաւ, ուր Ն. Վեհափառութիւն այս առթիւ եւս մասնաւոր մեծարանքներ ըրաւ ֆրանսացի դեր-ծովակալին։

Շաբաթ գիշեր Ծովային Նախարարութեան պաշտօնատան մէջ շքեղ հացկերոյթ մը տրուեցաւ ի պատիւ Տիւբէռռէ դեր-ծովակալին եւ իր հետեւորդաց։ Այս առթիւ պաշտօնատունը լուսազարդուած էր շքեղապէս։

Դեր-ծովակալն, հետեւորդք և ֆրանսական դեսպանն ու առաջին թարգմանը ժամ մէկին մօտ Թէրսանէ դնացին Բէրրէլ շոգենաւակոյկով։

Ֆրանսացի հիւրերն երբ Ծովային գործոց պաշտօնատան քարափն ելան, ծովային զինուորաց գումարտակ մը բարեւի կեցած էր եւ օսմանեան զրահաւորաց նաւատիպ կայմերուն վրայ ելնելով բարեւի կեցան։ Քարափին վերայ գտնուող զինուորական նուագածուաց խումբն ալ ֆրանսական ազգային երգը նուագեց։

Ծովային Նախարար, օսմանեան զրահաւորաց ընդհանուր հրամանատար ու կայս. ալագ թիկնապահ Հասան Հիւսնի փաշա, արարողապետ Միւնիր փաշա, ոգ Վեհ. Սուլթանին կողմէ յատկապէս ղրկուած էր, և այլ բարձրաստիճան պաշտօնատարք Ծովային Նախարարութեան պաշտօնատան մէջ արժանավայել պատիւներով ընդունեցին ֆրանսացի դեր-ծովակալն ու հետեւորդները։ Քառորդ ժամու տեսակցութենէ մը յետոյ ժամ մէկին սկսաւ սեղանն, որ քառասուն հոգւոյ համար պատրաստուած էր։

Հացկերոյթի պահուն զինուորական նուագածուաց խումբը գեղեցիկ կոտորներ նուագեց և օսմանեան զրահաւորք հրախաղութիւններ կատարեցին։

Սեղանն աւարտեցաւ ժամ երեքին և ֆրանսացի հիւրերը պահ մը հանդըստանալէ յետոյ Թարապիա վերադարձան։

Երէկ առաւօտ Վեհ. Սուլթանին կողմէ արարողապետ Միւնիր փաշա և այլ բարձրաստիճան պաշտօնատարք Թարապիոյ ֆրանսական դեսպանատունը գնացին և հոն ողջերթ մատնելով ֆրանսացի հիւրերուն, հաղորդեցին նաև Ն. Վեհափառութեան կայսրաբեւեռները։ Դեր-ծովակալը կրկին անգամ շնորհակալութիւն յայտնեց իրեն եղած սիրալիր ընդունելութեանց համար։

Տիւբէռռէ դեր-ծովակալն և իր հետեւորդք երէկ առաւօտ ժամ 1½-ին Պէշիքա ուղեւորեցան Ֆոռդն ու Վռռ մարտանաւերով։

* * *

Ֆրանսացի հիւրերուն ուղեկցեցան ֆրանսական դեսպան Մոնդէպելլօ կոմսը, կոմուհին և կայս. թիկնապահ Իզզէթ փաշա, որք մինչեւ Պէշիքա պիտի երթան և յետոյ մայրաքաղաքս պիտի վերադառնան դեսպանատան պահակ Բէրրէլ շոգենաւով։

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽՈՒԶԻՒՆ

Շաբաթ օրը Առեւտրական և Հանրօգուտ շինութեանց Նախարարութեան մէջ տեղի ունեցաւ Շիրքէթի Խայրիէի բաժնետերաց ժողովն ընդ Նախագահութեամբ Նախարար Վսեմ. Բայիզիդ փաշայի։ Ներկայ էին նաեւ Եվմական և կայս. անձնական Դանձուն Նախարար Վսեմ. Յակոբ փաշա և Բրէնս Վսեմ. Հալիմ փաշա։

Սոյն նստին մէջ Շիրքէթի տարեկան հաշիւները քննուեցան և որոշուեցաւ 15 օրէն վերստին ի նիստ գումարիլ։

ՅՈՒՆԱՑ ՊՍՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆ

Լ. Հերեւ կը ծանուցանէ թէ Յունաց պատրիարքարանի գործակատար Սգավրաքի էֆէնտի Եօանիտէս հինգշաբթի օրը կայսերական Դիւանատունն հրաւիրուեր է ուր յանուն Վեհ. Սուլթանի զեկոյց մը եղեր է նմա՝ Պատրիարքարանին հաղորդուելու համար։

—ՖՌԱՆՍԱՅԻ-ԷՆ-ի մէջ կը կարդանք թէ Յունաց Պատրիարքարանի Սինոդն ու Քաղաքական ժողովը շաբաթ օրն ի նիստ գումարուելով խորհրդակցութիւններ կատարեր են Բ. Դրան կողմէ եղած բերանացի զեկոյցներու վրայ։ Նոյն լրագիրը կիմանայ թէ այդ բերանացի զեկոյցները չորսհինգ օրէն գրաւոր կերպիւ եւ պաշտօնապէս պիտի հաղորդուին Յունաց Պատրիարքարանին։

——

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆԸ

Ռուսական դեսպան Պ. Նէլիտով շաբաթ օրը իւր առաջին թարգմանին հետ Բ. Դուռը գնաց և տեսակցեցաւ Բարձ. Մեծ Եպարքոսի հետ։

Պ. Նէլիտով այսօր վաղը Վեհ. Սուլթանին ներկայանալու պատիւը պիտի ունենայ։

——

ՏԻՒԲԷՌՌԷ ԴԵՐ-ԾՈՎԱԿԱԼԸ

Տիւբէռռէ դեր-ծովակալն ուրբաթ օրը Վեհ. Սուլթանին ներկայացած պահուն իւր հրաժեշտի ողջոյնը մատոյց, շնորհակալութիւն յայտնելով իրեն եղած պատիւներուն ու սիրալիր ընդունելութեանց համար։ Ն. Վեհափառութիւն այս առթիւ եւս մասնաւոր մեծարանքներ ըրաւ ֆրանսացի դեր-ծովակալին։

Շաբաթ գիշեր Ծովային Նախարարութեան պաշտօնատան մէջ շքեղ հացկերոյթ մը տրուեցաւ ի պատիւ Տիւբէռռէ դեր-ծովակալին եւ իր հետեւորդաց։ Այս առթիւ պաշտօնատունը լուսազարդուած էր շքեղապէս։

Դեր-ծովակալն, հետեւորդք և ֆրանսական դեսպանն ու առաջին թարգմանը ժամ մէկին մօտ Թէրսանէ դնացին Բէրրէլ շոգենաւակոյկով։

Ֆրանսացի հիւրերն երբ Ծովային գործոց պաշտօնատան քարափն ելան, ծովային զինուորաց գումարտակ մը բարեւի կեցած էր եւ օսմանեան զրահաւորաց նաւատիպ կայմերուն վրայ ելնելով բարեւի կեցան։ Քարափին վերայ գտնուող զինուորական նուագածուաց խումբն ալ ֆրանսական ազգային երգը նուագեց։

Ծովային Նախարար, օսմանեան զրահաւորաց ընդհանուր հրամանատար ու կայս. ալագ թիկնապահ Հասան Հիւսնի փաշա, արարողապետ Միւնիր փաշա, ոգ Վեհ. Սուլթանին կողմէ յատկապէս ղրկուած էր, և այլ բարձրաստիճան պաշտօնատարք Ծովային Նախարարութեան պաշտօնատան մէջ արժանավայել պատիւներով ընդունեցին ֆրանսացի դեր-ծովակալն ու հետեւորդները։ Քառորդ ժամու տեսակցութենէ մը յետոյ ժամ մէկին սկսաւ սեղանն, որ քառասուն հոգւոյ համար պատրաստուած էր։

Հացկերոյթի պահուն զինուորական նուագածուաց խումբը գեղեցիկ կոտորներ նուագեց և օսմանեան զրահաւորք հրախաղութիւններ կատարեցին։

Սեղանն աւարտեցաւ ժամ երեքին և ֆրանսացի հիւրերը պահ մը հանդըստանալէ յետոյ Թարապիա վերադարձան։

Երէկ առաւօտ Վեհ. Սուլթանին կողմէ արարողապետ Միւնիր փաշա և այլ բարձրաստիճան պաշտօնատարք Թարապիոյ ֆրանսական դեսպանատունը գնացին և հոն ողջերթ մատնելով ֆրանսացի հիւրերուն, հաղորդեցին նաև Ն. Վեհափառութեան կայսրաբեւեռները։ Դեր-ծովակալը կրկին անգամ շնորհակալութիւն յայտնեց իրեն եղած սիրալիր ընդունելութեանց համար։

Տիւբէռռէ դեր-ծովակալն և իր հետեւորդք երէկ առաւօտ ժամ 1½-ին Պէշիքա ուղեւորեցան Ֆոռդն ու Վռռ մարտանաւերով։

* * *

Ֆրանսացի հիւրերուն ուղեկցեցան ֆրանսական դեսպան Մոնդէպելլօ կոմսը, կոմուհին և կայս. թիկնապահ Իզզէթ փաշա, որք մինչեւ Պէշիքա պիտի երթան և յետոյ մայրաքաղաքս պիտի վերադառնան դեսպանատան պահակ Բէրրէլ շոգենաւով։

——

Ի Բ. ԴՈՒՌՆ

Երէկ իրիկուն ժամ 9-ին Վեհ. Սուլթանի սենեկապետ Արիֆ պէյ Բ. Դուռը գնաց և Բարձ. Մեծ-Եպարքոսին հաղորդեց Վեհ. Սուլթանի հրամաններն ինչ ինչ կարեւոր խնդրոց վրայ։

— Նախարարաց Խորհուրդն երէկ իւր սովորական նիստը կազմելով խորհրդակցութիւններ կատարեց ինչ ինչ կարեւոր խնդրոց վրայ։

Ելմտական Նախարար Վսեմ. Յակոբ փաշա կարեւոր գործերով զբաղած ըլլալով չ'կրցաւ ներկայ գտնուիլ Նախարարաց Խորհրդոյ երեկի նստին։

Նախարարաց Խորհուրդէն յետոյ Բարձ. Մեծ-Եպարքոսն ու Արտաքին գործոց Վսեմ. Նախարարը խորհրդակցութիւն մը ունեցան։

—Պերլինի օսմանեան դեսպան Թէվֆիգ փաշա շաբաթ օրը Բ. Դուռն երթալով տեսակցեցաւ Բարձ. Մեծ-Եպարքոսին ու Արտաքին գործոց Վսեմ. Նախարարին հետ։

Թէվֆիգ փաշա ի մտոյ իւր պաշտօնատեղին պիտի ուղեւորի։

—Ռուսական դեսպանը շաբաթ օրը Բ. Դուռը գնաց և տեսակցեցաւ Արտաքին գործոց Վսեմ. Նախարարին և խորհրդական Վսեմ. Յակոբ փաշայի հետ։

——

ՄԻՇԵԼ ԷՖԷՆՏԻ ՊԵՀԼԱՄԵԱՆ

Անցեալները ծանուցած էինք թէ Միշել էֆէնտի Պեհլամեան հանրօգուտ շինութեանց Նախարարութենէն արտօնագիր ստացած է ջրաբաշխական մեքենայի մը գիւտին համար, Վոսփորի ջրի հոսանքներն ի կիր արկանելու և անոնց շարժիչ ոյժը՝ ճարտարական ձեռնարկութեանց գործածելու նպատակաւ։ Միշել էֆէնտի՝ Տատեան Վահրամ պէյի յանձնած է յարաբերութեան մտնել ամեն անոնց հետ որք կ'ուզեն գործածարաններ, ջաղացներ և այլն կառուցանել, օգտուելով այս գիւտէն որ ամէն կերպով նպաստաւոր է վաճառականութեան։

Այժմ կ'իմանանք թէ, Վահրամ պէյի առաջարկութեամբ, սոյն գիւտին յատակագծերն և արտօնագիրը կայսերական պալատան սենեկապետներէն միոյն միջոցաւ Վեհ. Սուլթանին մատուցուելով, Ն. Վեհափառութեան բարձր գոհունակութեան արժանացած են, և Վեհ. Սուլթանն գեղարուեստից շքադրամ շնորհած է հնարչին, միանգամայն հրամայելով որ աշխատի իւր արուեստին զարգացմանը՝ նորանոր գիւտերու զբաղելով։

Հայ ճարտարագէտին այս յաջողութիւնը պատիւ կը բերէ այն երկրին ու ազգին որուն կը վերաբերի։

——

ՄԲՑՈՒՆԱԿԱԲԱՇԽՈՒԹՅԱՆ ՀԱՆԴԷՍՆԵՐԸ

Ըստ տեղեկութեանց Մ-Ը-Ի-Ի, Կրթական Նախարարութիւնը հրահանգ ուղղելով ամեն կողմ հաղորդած է կայս. Իրատէ մը որուն համաձայն, իսկայ և ոչ-իսկայ բոլոր վարժարանաց մէջ կատարուած մրցանակաբաշխութեանց պահուն ներկայացուած թատերախաղերն ինչպէս նաեւ տնօրէններու կողմէ արտասանուած բանախօսութիւնն նախ և առաջ կրթական վարչութեանց ցոյց տրուին և վաւերացուին։ Նախարարութիւնը ծանուցած է որ յետ այսօրիկ և ոչ մէկ վարժարանի մէջ անվաւեր բանախօսութիւնք չըլլան և արգիլուին այն բանախօսութիւններն որք կայս. կառավարութեան շահուց և հանրային բարոյականին հակառակ նիւթեր կը պարունակեն։

——

ԴԱՏԵՐՈՒ ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԵԱՆ ԱՂԵՐՍԱԳԻՐՔ

Դատական Նախարարութիւնն հրահանգ ուղղելով բոլոր ընդհանուր դատախազաց՝ ծանոյց թէ դատերու փոխադրութեանց աղերսագիրերու համար վճռաբեկ ատենին կողմէ երբ ընդհանուր դատախազներէն բացատրութիւն ուզուի, ընդհանուր դատախազք պահանջուած պայմանաժամին մէջ ղրկեն այդ բացատրութիւններն և եթէ հարկ տեսնուի տեղեկութիւն տրուի դատի տէրերուն, որպէս զի յետաձգմանց եւ բողոքանաց առիթ չտրուի։

——

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Հալէպէն սեպտեմբեր 21 և 22 թուականաւ եկած հեռագիրներու համաձայն, նոյն իսկ Հալէպ քաղաքին մէջ սեպտեմբեր 20 ին ութ հոգի հընտախտէ բռնուեր և ասոնցմէ երեք մահեր պատահեր են։ Նոյն օրը նախապէս բռնուածներէն եօթը հոգի մեռեր են։ Սեպտեմբեր 21ին եւս Հալէպի մէջ 20 հոգի հնտախտէ բռնուեր և ասոնցմէ 13 հոգի մեռեր են։ Նախապէս բռնուածներէն ալ երկու մահեր պատահեր են։

—Զմիւռնիոյ քարանթինայի քննիչը կը հեռագրէ թէ այն հիւանդներէն, որք այլ և այլ հիւանդութիւններէ բռնուելով Բլազմէնի առջեւ Քարանթինա ապասող Ադոռ- շոգենաւէն հիւանդանոց փոխադրուած էին, երեքը բոլորովին ապաքինած են և միւս ութերուց առողջական վիճակը գոհացուցիչ է։

—Պէրութի քարանթինայի քննիչին մէկ հեռագիրը կը ծանուցանէ թէ Նէոֆրէ խ-ա- շոգենաւին մէջ գտնուած 800ի չափ ուխտաւորք մաքրանոցն հանուեր են և թէ մէջերնին միայն մէկ քանի հոգի սովորական հիւանդութիւններէ բռնուած են, իսկ միւսներուն առողջական վիճակը գոհացուցիչ է։

——

ՊԱՐՍԿԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆԸ

Պարսկական դեսպան Միրզա Մահսին խան, որ ժամանակէ մը ի վեր Վիէննա կը գտնուէր, շաբաթ իրիկուն մայրաքաղաքս ժամանեց արեւելեան ճեպընթաց կառախաւսքով։

Կայսրանին մէջ կը գտնուին Արտաքին գործոց Նախարար Վսեմ. Սայիտ փաշայի որդին և կայս. թիկնապահ Շէրիֆ պէյ, պարսկական դեսպանատան գլխաւոր պաշտօնեայք եւ պարսիկ գաղթականութեան երեւելիք, որք բարի գալուստ մաղթեցին դեսպանին։

Միրզա Մահսին խան Սիրքէճիէն Սթէֆենայի ամարանոցը գնաց դեսպանատան հինգզուգաթի նաւակով։

——

ՊԱՇՏՕՆԷԻՑ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆ

Հ-Է-Է-Ռ կ'իմանայ թէ Ներքին գործոց Նախարարութիւնն ամեն կողմ հաղորդած է Վեհ. Սուլթանի մէկ իրատէն որ կը հրամայէ ուշադրութիւն ընել որ թէ՛ քաղաքային ու թէ՛ ոստիկանական պաշտօններու կոչուած անձինք իրենց պաշտօնը բարւոք կերպիւ վարելու կարող և ուղղամիտ ըլլան։

——

ԹՐԱՄՎԷՅԻ ՆՈՐ ԳԻՇ ՄԸ

Ս-ՈՒ-ԷՐ լրագրոյ խմբագրութեան անդամներէն Երուանդ Զինոբ էֆէնտի աղերսագիր մը մատուցանելով Առեւտրական և Հանրօգուտ շինութեանց Նախարարութեան՝ Եէնիգիւղէն մինչեւ Բումէլի Գավագ թրամվէյի գիծ մը շինելու մենաշնորհ խնդրած է։

——

ԽՈԶԱԿՆԵՐՈՒ ՏԱՍԱՆՈՐԴԸ

Կառավարական որոշմամբ՝ Պուլկարիայէ և Արեւելեան Բումէլիէ բերուած խոզակները տասանորդի տուրքէ ազատ պիտի ըլլան, և 100ին 8 մաքսատուրք մը միայն պիտի առնուի անոնցմէ։

Հանգստեան թոշակի անտուկի վարչութիւնն որոշած է որ երբ պաշտօնեայ մը մեռնի, առանց վճարած ըլլալու հանգստեան թոշակի անտուկին յատուկ հարիւրին հինգն, իրեն ընտանեաց յատկանալի ամսաթոշակէն վար դրուի այդ մասը։

—Նախընթաց օր Էյուպցի Արշակ Սահակեան անուն 23 տարեկան երիտասարդ մը Հայտար Փաշայի շոգենաւէն ինքզինքը ծովը նետեց, սակայն անմիջապէս ազատուեցաւ։ Կ'ըսուի թէ այդ երիտասարդ մտային խանգարում ունէր։

—Եվմիրկէն չէնքի մը մէջ աշխատող կեսարացի Սէյտ եւ Եահեա անուն երկու ներկարարներ երէկ սունկ հաւաքելով կուտեն եւ քիչ յետոյ սուր ցաւեր կզգան. անմիջապէս բժիշկներու կը դիմեն, սակայն տրուած դարմաններն անօգուտ ըլլալով, մարած վիճակի մը մէջ Պէշիքթաշի ոստիկանատունը կը զրկուին։

—Շաբաթ գիշեր ի Գասըմ փաշա ալիւրի գործարան մը այրեցաւ։ Գործարանն ապահովագրեալ էր։

—Զմիւռնիոյ լրագրաց մէջ կը կարդանք թէ Թիրէի Այաքլը ագարակին մէջ եղէգէ շինուած տաղտար մը բռնկելով վեց տղաքներ բոցերուն մէջ մնացեր ու այրեր են։

—Ուրբաթ աւուր սաստիկ հովի պահուն Սեւ ծովու բերանը գտնուած Քիլիոս անուն տեղը փոթորիկ ծագելով ձրկնորսի նաւակներ ընկղմեր են, սակայն մարդու կորուստ պատահած չէ։

—Հինգշաբթիէն ուրբաթ լուսնալու գիշերը Ղալաթիա, Հալաճեան խանի մօտ ծագած հրդեհէն հետեւեալ վնասները կրած են ապահովագրական ընկերութիւնք։

Լէօ՝ 500 անգլ. ոսկի, Սը՝ 700 անգլ. ոսկի, Դրանսատլանթիք՝ 1000 անգլ. ոսկի, Հէլվէտիա՝ 30,000 Ֆրանք, Կլո

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ԱՆԶՆԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 6Ի

ԼՈՆՏՈՆ, 5.— Ռումանիոյ թագուհին այսօր Էմինպուրկ հասաւ, որ շատ խանդավառ ընդունելութիւն մը գտաւ։

—Կայզէրի իշխանը մեկնեցաւ Յաւստրիա։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՆԱԽԱՏՈՐՄ

ԹՈՒԼՈՆ, 5.—Ծովային գործոց նախարարութիւնն հրամայեց որ մարտանաւերը զինուին նոյն քանդիչ գործիներով զորս ունին ամրաշէն զօրքերը։ Միջերկրականի նաւատորմն անմիջապէս պիտի ստանայ նիւթերը, զորս պիտի մատակարարէ պատերազմական գործոց նախարարութիւնը։

ՀՆՏԱԽՏ

ԼՈՆՏՈՆ, 5.—Ռիւդէրի գործակալութիւնը կը հերքէ հնտախտի յատէն երեւան ելնելուն լուրը։

ԻՏԱԼԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

ՀՌՈՄ, 5.—(Ա. Հ. Գ.) Եմմական նոր նախարար Պ. Ճիոլիդիի առաջարկած խնայութիւնք՝ չնչին բաներ կը նկատուին։ Նոր վառօդին պատրաստութեան համար հարկ եղած ծախքը 17 միլիոն ֆրանքը պիտի անցնի։ Պ. Ֆինալի կը վարանի 15 միլիոն ֆրանք զեղչելու հանրօգուտ շինութիւններէն։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԲԱՆԱԿ

ԲԵԴՐՍԳՈՒՐԳ, 5, (Ա. Հ. Գ.)—Պատերազմական նախարարը աւարտեց ծրագիրն որով ռուսական բանակին վրայ պիտի աւելնան 80 000 խաչաձև, Նոր զօրքերը պիտի առնուին Կովկասի լեռներն և անդրբայկալեան գաւառներու բնակիչներէն։ Թէրքսի, Բուլպանի եւ Տաղստանի նահանգները միայն, կրնան 60,000 մարդ տալ։

Ի ԳԱՆԱՏԱ

ՄՈՆՐԷԱԼ, 5 (Ա. Հ. Գ.) — Կ'ըսուի թէ անգլիական խմբակ մը պիտի գնէ Գանատայի բոլոր շաքարի գործարանները, ամէնքը մի և նոյն տնօրինութեան ներքև դնելու նպատակաւ։

ՍԵՐԳԻԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

ՊԵԼԿՐԱՏ, 5.—Արմատական լաւատեղեակ ակումբները կ'ըսեն թէ Միլան թագաւորն, ի նկատ առնելով արքայական տիրող գերդաստանին անտոյգ վիճակն և իւր շրջապատման պահուն իրեն և խնամակալաց միջև կնքուած համաձայնութեան հաւատմամբ, խնամակալութենէն խնդրած է վերահաստատել բանակին սպարապետի պաշտօնը, զոր ինքն պիտի ստանձնէ։

Ընդդիմադիր կուսակցութեան կողմէ Միլան թագաւորին և կառավարութեան միջև կարծեցեալ անհամաձայնութեան մասին տարածուած լուրերն անհիմն կը հիշակուին ձեռնհաս ակումբներու մէջ։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 24 Սեպտ.

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԴՐՈՅ

8 տոկոս Լոնտրայի վրայ	108 1/2
8 » » »	23 30
Օսմանեան Քոնսոլիտէ	
Նրէկ երեսէն դոյ. (Միտոյ. Ի. Սեպտ	20 6 1/2
Ներքսային դոյութիւնէն վերջը »	20 6
Ինչպէս մէջ »	— —
Ամաւաուան բաշխուելքս	20 5
Հետ. տրին »	20 6 1/2
ԻՕԹԻԴՐԱՁԻ ՏԱՒԻԼԻ	
Նրէկ երեսէն	61 35
Այս առաւօտ	62
Հետ. տրին	61 29
ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԵԹԼԹՈՅ	
Փոխառութիւն A. Սեպտ	42
» B. »	24
» C. »	20 5
ԲԱՆԿԵՐՈՒՄԻՆ	
Սոսիէթէ ժէնէրալ	Ակցէ. Լիր 5 2
Քրէտի ժէնէրալ	Լոմ. » 9 25
Ֆանդ աք Ֆոնս	» » 7 2
Սոս. Շանտ էվլիւէոր	» » 4 98
Թրամուէյ	» » 507
Բուսէլի երկաթուղի	Ֆր 80 1/2
Բանկէթուղթ Լիմիթիտի	Գ. կ. 152

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Բորիզ, 4 Հոկտեմբեր, ժամ 3 վայր. 40 երեկ

Ֆրանսական Լիւնթ 3 %	94 55
» » 4 1/2 %	106 45
Օսմանեան քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	18 77 1/2
Օսմանեան երկաթուղի	82 25
» Լեմիի բանքէթուղթ	317 50
Պանք Օթոման	637 50
Գրէտի Լիոնէ	782 50
Իտալական Լիւնթ 5 %	94 65
Հելլենական 5 %	476
Բրիտանիէ Թիւրք (1890)	418 12 1/2
Եգիպտական մնացեալ	492 50
Պանք աք Բարի	861 25
Օսմ. մաքս. արժէթուղթ	463 75
Սուէզի ջրանցք	2388 75
Սպանիական արտաքին	77 13/16
Ռիո Թինթօ	641 25
Մեռիտիոնօ	702 50
Զէր Լիմարտի վրայ	25 31 1/2
Լոնտոն, 4 Հոկտ. ժամ 6 վայր. — երեկ	
Ակցէ. քոնսոլիտէ	95
Օսմ. » Սեռի Դ.	18 1/2
» » » Ա.	42
» » » Բ.	24
» » » Գ.	18 1/2
Փոխառութիւն 1877	103
Պանք Օթոման	15 1/4
Եգիպտական միացեալ (Ունիֆիչէ)	97
» առանձ. (բրիմիչէթի)	— —
Տոյբա Սանիէ	— —
Ջոմանիայ (փոխառ. Ուշիլը)	102 1/2
Հելլենական 5 %	93
Մոնտրէալ »	78
Ռուսական 1889	93 1/2
Փոխառութիւն Բարիզի վրայ	25 31 1/2
Վիեննա, 4 Հոկտ. ժամ — վայր. —	
Օսմանեան երկաթուղի	38 30
» Լեմիի բանքէթուղթ	135
Փոխառութիւն Լոնտոնի վրայ	113 30
Պերլին, 4 Հոկտ. ժամ — վայր. —	
Փոխառութիւն Լոնտոնի վրայ	20 40
Բուլղարական թղթագրամ	252 75
Օսմանեան երկաթուղի	82 80
Օսմանեան քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	18 85

ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆ ԿՏԱԿ

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, օգոստոսի 30ին

Գիտենալով, որ հայ հասարակութիւնը շատ հետաքրքրվում է Մկրտիչ Սանասարեանի կտակի և նրա այն գումարի հարցով, որ նա թողել է իր հիմնած ուսումնարանին, Էրզրումում, ես որպէս նրա քեռորդի եւ կտակակատարներից մէկը, յայտնում եմ, որ վերջացնելով կտակակատարներից մէկի հետ Սանասարեանի գործերը, երեւաց հետեւեալը. Սանասարեանը թողել է իր ուսումնարանի համար տոկոսաբեր թղթեր իսկական գնով 268,428 ռուբլի, որ բօրսայի գնով (օգոստոսի 28ի) անում է մօտաւորապէս 345,000 ռուբլի և մի մեծ կտոր հող Էրզրումի մօտերքում, որի մասին կտակակատարներից մէկը չը տուեց ոչ մի տեղեկութիւն, չը նայելով որ նրա խորհրդով և աջակցութեամբ է գնվել սրանից մօտաւորապէս 8-10 տարի առաջ. Բաց ի դրանից մնացել են պարտամուրհակներ 202,894 ռուբլու, որոնց տասնամեակը չէ անցել. և այլ պարտամուրհակներ 52,391 ռուբլու, որոնց տասնամեակն անցել է. Պէտք է ասել, որ այս վերջին երկու գումարների մի մասը միայն կարելի կը լինի ստանալ։

Կտակակատարներից մէկը մնալով Պետերբուրգում մէկ շաբաթ, տուեց միւսին լիազօր հաւատարմագրիր, որտեղ ասված է, թէ տալիս է միւսին իրաւունք «դնել պետական բանկ Սանասարեան ուսումնարանին պատկանեալ բոլոր տոկոսաբեր թղթերը, ստանալ դրանց տոկոսները, նոյնպէս եւ վերցնել բանկից այդ տոկոսաբեր թղթերը, առնել, ծախել այդ տոկոսաբեր թղթերը, ըստ ցանկութեան կտակակատարներից մէկի»։ Օգոստոսի 3ին կտակակատարներից մէկը դրեց պետական բանկը Սանասարեանի ուսումնարանին պատկանեալ տոկոսաբեր թղթերի մեծագոյն մասը (ինչպէս նշանակված է պատրաստ, բայց անվաւեր պրոտոկոլում) — ուսումնարանի անունով, պահելով միայն իր համար իրաւունք վերցնել բանկից այդ տոկոսաբեր թղթերը և ստանալ տոկոսները, ըստ իր ցանկութեան, որ կատարեալ անիրաւացի է եւ անօրէն, և ես հակառակ է Սանասարեանի կտակին, բայց խիստ համաձայն է մնացած կտակակատարների ցանկութեանը եւ տուած հաւատարմագրին։ Ես ամենայն կերպ պնդում էի, որ այդ իրաւունքները պատկանում են բոլոր կտակակատարներին միասին, բայց այնու ամենայնիւ, իմ այքի առաջ կտակակատարներից մէկը դրեց բանկը, վերոյիշեալ իր ցանկացած իրաւունքներով, բոլոր տոկոսաբեր թղթերը և ցոյց տուեց կվիտանցիաները, որ ես յետոյ էլ հաշուի ժամանակ ստուգեցի և ի զուր կրկին հակառակեցի։

Կտակակատարներից մէկի տուած լիազօր հաւատարմագրիր նմանը պահանջեց ինձանից ես (առանց մի որ և է իրաւունքի), ասելով թէ, եթէ ես չը տամ, նա կը հրաժարվի ստորագրել և վաւերացնել (չը նայելով, որ երկուսովս ենք ժողովել և ստացել գումարները) թէ հաշիւները և թէ պրոտոկոլները, որ մենք երկուսովս միասին կազմեցինք։ Պէտք է ասել, որ ուսումնարանին թողած գումարը համաձայն կտակին, գտնվում է բոլոր երեք կտակակատարների իրաւունքի տակ համահաւասարապէս։ Ես չը համաձայնեցի տալ կտակակատարներից մէկին նրա պահանջած լիազօր հաւատարմագրիրը, այդ պատճառով էլ նա չը ստորագրեց և չը վաւերացրեց Սանասարեանի ուսումնարանին վերաբերեալ հաշիւները և օգոստոսի 27ին, երկու ամսով, գնաց ճանապարհորդելու Կիեվ, Ղրիմ, Կովկաս և այլ տեղեր։ Ես ստիպուած եղայ առժամանակ մնալ Պետերբուրգում, ուսումնարանին պատկանեալ տոկոսաբեր թղթերը և կայքն օրինաւոր կերպով ապահովացնելու և փրկելու զանազան փորձանքներից։ Իսկ, երբ որ ուսումնարանի կայքին վերաբերեալ գործերը կանոնաւոր կերպով կարգադրված կը լինեն, կամ թէ հանգամանքները կը պահանջեն, ես կը հրատարակեմ թէ՝ Սանասարեանի կտակը և թէ մեր բոլոր պրոտոկոլները, չը նայելով որ կտակակատարներից մէկը կատարեալ հակառակ է դրանց հրատարակմանը։

Լսում եմ, որ Կովկասի մի քանի տեղերում (Թիֆլիս, Բագու) լուր է տարածված, որպէս թէ ես կամեցել եմ քանդել տալ Սանասարեանի կտակը և ուսումնարանին կտակած ամբողջ գումարը սեփականացնել։ Այդպիսի ցանկութիւն ես երբեք չեմ ունեցել և չէի էլ կարող ունենալ։ Ինձ համար անվայել է այդպիսի գործ նաեւ երազում տեսնելը, և ոչ թէ ձգտել իրագործելու, եթէ նաեւ Սանասարեան ինձ ապահովացրած չը լինէր։ Ես մաքառել եմ կտակակատարներից մէկի դէմ նրա արած անկանոնութիւնների և անիրաւութիւնների պատճառով, որպէս զի ուսումնարանին կտակած գումարը չը լինի միայն մէկի լիազօր իրաւունքի տակ։

Ի դէպ է պատմել մի ծիծաղելի անց. երբ որ ես եկայ Պետերբուրգ, կտակակատարներից մէկը տուեց միւսին լիազօր հաւատարմագիր, որ վերեւը յիշված է. Այդ օրերում կը-տակակատարներից մէկը ինձ յայտնեց, որ մինչեւ ես նրան չը տամ լիազօր հաւատարմագիր, նա չի տայ ինձ այն գումարը, որ Սանասարեան կը-տակել է ինձ համար։ Ես ծիծաղեցի։

Կտակակատար և քեռորդի
Սանասարեանի
(Մշ.) Բժ. ԼԵՒՈՆ ՏԻԳՐԱՆԵԱՆՑ

ՊԱՏԱՌԻԿ

ՄԱՆՈՒԿՆ ՄՈՒՐԱՑԻԿ

Զեւ եւս տասնամեայ, վտիտ և գունատ, հողմէ և արեւէ թխացած, չոր ու ցամաք այտից վրայ թշուառութիւն նըկարուած, բաց գլխով եւ բոկոտն, համակ աղտեղի ցնցոտեաց մէջ, յոտից ցգլուխ տղմաթաթաւ փոշեզգած, քՀՀեալ պտառատուն գրգեկին մէջ հազիւ ծածկած իւր մերկութիւնն, հէք մանուկն այն մուրիկ կը շրջէր դրանէ ի դուռն։

Իւր հրացայտ բբաց չողն՝ դեռ եւս կենդանութեամբ վառ, և լայն ու արձակ ճակատն՝ դեռ անխորշում ի տառապանաց, այդ մանկական դիմաց վրայ, չգիտեմ որպիսի՛ դառնութիւն մը կը պատկերեն սրտկեղ և զկծիչ։

Բարեկեցիկ հանգամանաց մէջ, նման իւր բախտաւոր հասակակցաց, պիտի գըգուէին փայփայէին այդ մանուկն՝ նաեւ անծանօթք՝ որպէս մանուկ հանճարեղ և յուսալից։ Ցորոցոցէ դատապարտեալ այդ մանկան մէջ յոյսն չպիտի առնու թեւեր, և հանճարն պիտի մնայ անծիլ անփթիթ։ Ստգտանաց և եպերանաց տակաւ ընդել՝ պիտի համարի թէ ա՛յդ իսկ է իւր ճակատագիրն, և պիտի ժանտանայ առ սակաւ սակաւ։ Մինչեւ ի բանտ, մինչեւ ի կախաղան՝ բաց է իւր առջեւ ասպարէզն։ Մատնեալ ի ձեռս դժբախտ բախտին՝ հուսկ պիտի կորնչի վատանուն, արատ ու վնաս թողլով ընկերութեան որում թերեւս լինէր օգտակար։ Ո՛վ մանկական թշուառութեան։ Նա որ տեսած է զայն՝ ամենայն ինչ է տեսած։ «Ո՛վ որ տեսած է այր մարդու թշուառութիւնն՝ բան տեսած չէ, պէտք է տեսնէ կնոջ թշուառութիւնն։ ո՛վ որ տեսած է կնոջ թշուառութիւնն՝ բան տեսած չէ, պէտք է տեսնէ մանկան թշուառութիւնն,» կ'ըսէ Հիւկոյ։

* * *

Ընթերցատան մը գաւթին մէջ, լրագիր ի ձեռին մտախոհ մարդու մ'առջեւ, կանկ կ'առնու մանկիկն՝ իւր ազազուն ձեռքն ի մոյր կարկառելով, քանի մի բառ կը թոթովէ դաշն ձայնիւ. որոշ կը լսուին հաց առնում, նոքի՛ եմ, հայր չունիմ. դեռ ևս անվարժ արուեստակեալ օրհնութեանց՝ կը կոզկոզի միայն և կը մուրայ պազատագին, կը սպասէ ի զո՛ւր. կը կրկնէ, կ'երեսկնէ իւր մրմունջն. անօգո՛ւտ։ Ցայնժամ կքելով ի զետին՝ կը սկսի ժողովել սիկարի մնացորդներ աստ անդ ընկեցիկ. անուշադրութեամբ կը հպի էֆէնտիին ոտից, որ առ սաստիկ ցասման կը գոչէ որոտաձայն՝ Կորի՛ր, որպէս այն թէ առ ոտս դեգերող շան մը սաստէր ե՛ւ գոռալով. ի քթթել՛ական կը հեռանայ մանուկն առ ահի ապտակաց, և դրսկից ճաշարանի մ'առջեւ կ'առնու զկայ։

Մսի ստուար բարդ մը կը խորովի դըբան առջեւ. սպասարկու ոք մտեփեաց, դանակ ի ձեռին, կամ ու պատրաստ հրամանի, հրաւէր կ'ուղղէ անցորդաց. ապակեայ դարանք, մտից երկու կողմն, լի են համադամաք եւ ընտիր ընտիր մրգօք. խորոված ք յոյր ազդերաց, երբուծք հաւու, ձկնեղէնք և քաղցրաւենիք, չառագոյն հսկայ խեցգետին մը կանաչեղինաց մէջ զետեղեալ, և այլ ազգի ազգի կերակրեղէնք հրապոյր կ'ազդեն աչաց և գրգիռ ախորժակաց։ Սրահն լի է յամախորդօք, ոգեւորութիւնն ի ծայր հասած. պնակաց և սպասուց դրնդիւնն, սպասաւորաց բարձրագոչ աղաղակն, որք անընդհատ պատուէր կ'արձակեն առ խոհակերս, եւ շրայական որկորոց յատուկ ծաւքմանց չը-շուկն, մի զմիով ելեւեւ, որովայնի գիշ պաշտամունքը կ'անբողջացնեն հանդիսական արարողութեամբ։ Ամենեքին պաշտօն կը մատուցանեն ստամոքսին մինչև ցգմանալ շարաշար, մինչեւ ցպարպատել անլիր անյագութեամբ։ Ո՞վ կը նայի տղեկին որ կայ առ դուրսն՝ քթեալ սսվալլուկ-ո՞վ կը դարձնէ կարեկից ակնարկ մը դէպ ի մուրիկն եղկելի, որ ցամաքած են աղիք հանապազորեայ չորակերութենէ. աչք ամենեցուն ի համադամս սեւեռեալ՝ ոչ իսկ կը դառնան դէպ յանկոյս ուր կը տառապի հէք մուրիկն։ Կերակրով բերանալիր այս ոք կը խօսի բարեգործութեան վրայ՝ կէտ նպատակի ունելով մեղադրել անխնայ աղքատին ժուութիւնն. այն ոք կը ճառէ պատշաճից օրինաց և քաղաքավարութեան վրայ՝ պնդելով թէ չիք ոք անկիրթ քան զաղքատն. բայց ո՞չ ոք կ'ածէ երբեք զմտաւ՝ թէ ի՞նչ է անօթութիւնն։

Մեր մուրիկն անդ կանկ առած կեցած է՝ աչքն յառելով ծանօթ ու անծանօթ համադամաց վրայ. խորոված ին հոտն կը լորձնոտի բերանն. փոքր մի եւս և պիտի նուազի հէգ մուրացիկն, որ տակաւին չգիտէ յուսահատութիւն։ Կանուանն հուսկ, որ ոսկոր կը նետէր շանց, չոր հացի կտոր մ'ալ կը խթէ ի ձեռս մուրիկ մանկան, որ խածնելով ծամելով, մանաւանդ թէ կուլ տալով պատառ պատառ, կը հեռանայ իսկոյն և կ'անհետի ամբոխին մէջ։

Ց. Գ.

ԵԼԵԿՏՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԵՒ ԵՐԿՐԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ

Եղեկտրականութիւնը այսօր բոլոր զօրութեանց վրայ յաղթանակ տարած է. ամէն բանի մէջ մտաւ ունի։

Եղեկտրականութիւնը ազխարհները իրարու հետ հաղորդակցութեան մէջ դրած է. եղեկտրականութիւնը վիրաբուժութեան մէջ. եղեկտրականութիւն բժշկութեան մէջ. եղեկտրականութիւն շարժիչ դրութեան մէջ. եղեկտրականութիւն լոյս արտադրելու մէջ. եղեկտրականութիւն մարդասպանութեան մէջ. եղեկտրականութիւն ձկնորսութեան մէջ. և ահա այս անգամ եղեկտրականութիւն գործածել կը փորձուի մշակութեան մէջ. և արդէն ո՞ր բանին մէջ իւր զարմանալի արդիւնքները ցոյց տուած չէ որ այս ճիւղին մէջ եւս չը պիտի ի հանդէս ածէ իւր բարերար ազդեցութիւնը։

Լը Գո�է դը Լէոն է դը Լիոնի գիտական բաժնին մէջ կը կարդանք թէ Ռուսիոյ մէջ մի քանի տարիներէ ի վեր արդէն փորձեր կը կատարուին եղեկտրական զօրութիւնը գործածելու համար մշակութեան մէջ. եղեկտրական դրութեամբ պարտէզներ կը մշակուին, և մինչեւ իսկ կը պահանջուի թէ ապագայ մշակութիւնը բոլորովին եղեկտրականութեամբ տեղի պիտի ունենայ։

Երեւելի ռուս բուսաբան Պ. Սբէշնէվ, վեց տարիներէ ի վեր այս նպատակաւ փորձեր և ուսումնասիրութիւններ կը կատարէ. ուստի պիտի ջանանք համառօտակի դադափար մը տալ այս փորձերու նկատմամբ։

Ռուս փորձակատարը նախ եւ առաջ կը սկսի քննել թէ եղեկտրական հոսանքը ի՞նչ ազդեցութիւն կրնայ ի գործ դնել տարբեր սերմանեաց վրայ։

Հաճարի, արեւածաղկի, ոլոռնի (պէզէլիա) և այլն հունձերը առնելով, 120 հատիկներով խմբակներ կը կազմէ։ Այսպէս երկրորդ խումբ մ'ալ կը պատրաստէ որք պիտի ծառայեն իբրեւ վկայ, այսինքն թէ եղեկտրական հոսանուտի ազդեցութեան չի պիտի ենթարկին։

Առաջին կարգը կազմող հատիկները ջուրին մէջ կը դրուին մինչեւ չափէն աւելի ուռելու ատենն. յետոյ ապակեայ խողովակի մը մէջ կը դրուին, երկու ծայրը իրրեւ խից ծառայող պղնձէ սկաւառակներով վերջացած։ Ցայնժամ այս երկու մետաղեայ սկաւառակներէն եղեկտրական անընդմեջ եւ անչօշափելի հոսանքը կը հոսեցնեն երկու վայրկեանի չափ։ Այս գործողութենէն անմիջապէս ետքը, եղեկտրականացեալ կամ ոչ-եղեկտրականացեալ սերմերը կը ցանուին համանման պայմանաց մէջ։

Ջերմութեան ստիճանը, փորձին բովանդակ ժամանակաշրջանին մէջ, սերմանց աճումէն մինչեւ արմատի կոկոններուն երեւան ելնելը, 6 և 8ի մէջ կը պահուի։

Միւնոյն փորձը տասն անգամ կը կրկնուի. ահաւասիկ արդիւնքը, որ կը ցուցնէ թէ հունտերը քանի օրուան մէջ աճած և զարգացած են։

	Հունտեր	Հատիկներ	Ոլորան	Ակնարկ. գծերին
Եղեկտրականացեալ հունտեր	2	3	12	8
Ոչ-եղեկտրականացեալ »	2	6	4	15

Ակնկ կը մակաբերուի թէ եղեկտրական ազդեցութիւնը գրեթէ ընդհանրապէս կրկնած է հունտերուն աճման արագութիւնը։

Դժբաղդաբար, եղեկտրականութիւնը հունձքին ծաղրութեան վրայ բնաւ ազդեցութիւն մը ներգործած չէ։ Ժամանակ վաստկուած է միայն, այլապէ.

Պ. Սբէշնէվ յայնժամ փորձած է աւելի զօրաւոր եղեկտրականութեամբ —շարժիչ եղեկտրականութեամբ, եւ գործածած է 72 հարիւրերորդամեթր բարձրութիւն և 45 հարիւրերորդամեթր լայնութիւն ունեցող մին պը-ղնձեայ և միւսը զինգ մեծ տախտակներ, որք ներմուծուած են հողին տակ մասնաւոր չրջանակի մը մէջ եւ հողին մակերեսին վրայ իրարու միացուած են երկաթէ թելի մը միջոցաւ։

Այս բաղխոցին ազդեցութիւնը ուսումնասիրուած է մանաւանդ բանջարեղինաց և ծաղկանց վրայ և առաջին անգամը լինելով, Քիւվի բուսաբանական պարտիզին մէջ։

Պ. Սբէշնէվ այսպէս կ'եզրակացնէ իւր այս երկրորդ փորձին արդիւնքը. «Այս շարունակեալ հոսանաց ազդեցութիւնը ի յայտ եկաւ աճման խուութեան նշանաւոր յաւելմամբ, մեծագոյն հասոյթով մը մանաւանդ բանջարեղինաց ծաւալին արտասովոր մեծութեամբ։

Այսպէս, կը հետեւի թէ եղեկտրական շարունակեալ զօրութիւնը կը փութացնէ աճման գործողութիւնը, կ'աճեցնէ հունձքերը և բանջարեղինաց կուտայ սաբաութիւն մը որ զուտ աղբի մէջ տեղի ունեցած մշակութենէն առաւել մեծածաւալ է։ Զօրորինակ հասարակ մանր բողկը 14 հարիւրերորդամեթր տրամագիծ և 44 հարիւրերորդամեթր լայնութիւն կը ստանայ։ Ստեպղինը 27 հարիւրորդամեթր տրամագիծ և գրեթէ 3 հաղարակրամ ծանրութիւն։ Բողկ եւ ստեպղին ունին ընտիր համ մը, չափազանց մատաղաչութիւն մը և հիւթեղութիւն մը։

Բանջարեղինաց ընդհանուր հասոյթը, յետ ենթարկուելու եղեկտրական ազդեցութեան, սովորական բանջարեղինաց հասոյթին հետ բաղդատուելով արմատաւոր բանջարեղինաց համար 4 առ 1 և միւսներուն համար 3 առ 2 համեմատութիւն մը կը ներկայանայ։

Ճշմարտապէս զարմանալի այս իրողութեան պատճառը ի՞նչպէս բացատրելու է։ Ի՞նչպէս կը լինի որ եղեկտրական տկար հոսանուտ մը կարող կը լինի՝ հողին մէջ ներգործելով բուսական աշխարհին մէջ արպիսի նշանաւոր յեղաշրջում մը յառաջ բերել։

Պ. Սբէշնէվ այս խորհրդաւոր ազդեցութեան պատճառն հետազօտելու ձեռնարկելով կը մտարերէ տեսնել թէ եղեկտրական հոսանուտը ո և է կերպով փոփոխութիւն կը պատճառէ՞ հողին սկզբնական տարերաց վրայ. ուստի այս մտօք հողի կտորներ կ'առնու, կը զնէ, կը քննէ, և կը տեսնէ որ եղեկտրականացեալ 100 կրամ հողը կը պարունակէր 16 հարիւրորդակրամ նիւթ մը՝ մէկ լիտր ջրոյ մէջ լուծանելի, մինչդեռ ոչ-եղեկտրականացեալ 100 կրամ հողը պարունակէր միայն 8 հարիւրորդակրամ։ Այս պարագային մէջ, կ'ըսէ Պ. Սբէշնէվ, կրնայի հողը բնալուծել, սակայն ամեն բան մէկանց չի սովրուիր։ Սա միայն գիտանալապէս հաստատուած է որ եղեկտրական հոսանուտը կը ներգործէ անտարակոյս բուսականաց վրայ, տունկին՝ պէտք ունեցած նիւթերուն մատակարարութիւնը դիւրացնելով։»

Այսչափ տեղեկութիւններէ կը մակաբերուի թէ փորձերը կատարեալ յաջողութեամբ կը պսակուին, և թէ եղեկտրականութիւնը մշակութեան գործին մէջ եւս իւր նախախնամական զօրութիւնը կը պարծանացնէ կը պանծացնէ։

Թնդիրը կը մնայ դիտնալ այժմ թէ ի՞նչ ծախքով կրնայ հայթայթուիլ եղեկտրական-մշակութեան դրութիւնը։

Մի՛ վախնաք. մեծ ծախք մը չի պահանջեր եղեկտրականութիւնը. մարդոց դրամական վիճակին ալ կարծես ի նկատ առած է. Պ. Սբէշնէվ կը պատմէ թէ 20 ֆրանք ծախսած է շարժիչ եղեկտրականութեան վերաբերեալ փորձերուն մէջ գործածած մետաղեայ տախտակներուն համար. արդարեւ չնչին փոխարինութիւն մը մեծամեծ բարեաց դէմ։

Պ. Սբէշնէվի կարի ուշագրաւ եւ անակնկալ արդիւնքից այս փորձեր ռուս մշակներուն հետաքրքրութիւնը շարժած են. նոքա սկսած են զրաղիլ Պ. Սբէշնէվի փորձերը անձամբ անձին կրկնելով ռուսական երկրագործական, գիւղատնտեսական և սերմանացանական մեծ հաստատութեանց մէջ՝ հաստատելու համար թէ իրօք պահանջեալ արդիւնքը յառաջ կը բերե՞ն այս փորձեր։

Այս յօդուածը հրատարակող կարեւոր շաբաթաթերթը կը յանձնարարէ գաղիացի մշակաց որդեգրել սոյն արդիւնաշատ գրութիւնը, որ յայտնի եղք մ'ունեցած է ռուսական հողին վրայ։

ՎԱՐԴԱՆ Գ. ԹՈՎՄԱՍԵԱՆ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԵՑԱՒ
ԴՈՒՐՍՈՅ, ԴՈՒՐՍՈՅ ԿՎ ԳԱՍՏՐՈՅՏՈՒԱ Գ. ՄԱՐՏԻՆՈՅ
ԱՐՈՒԱՉԻՆ ԳԻՐՔ
ՀԱՅ ԹՈՒՄԱՆՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՅԵՐԷՆ Ի ՀԱՅ ԹՈՒՄԱՆՈՒԹԻՒՆ
80ԵՐԻՆԵԱՆ Ա. Գ. ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ
Գ. Ղ.
Ամենայն ոք որ սոյն գրքոյս ի ձեռն առնուցու, ինքնակոչ հրատարակչաց ուսումնասիրեալ է, Գարթաղլեան Երուանդ էֆէնտիի աշխատասիրած սոյն երկու թուականութիւնք կրթական արդի ծրագրին համաձայն պատրաստած են եւ Պատուական Ուսումնասէր Ազգ. Խորհրդոյն գնահատուելով վաւերացած և գրքի խաչաւոր վարժարանաց մէջ մուտ գտած են։ ՀԱՅՈՑ ՄԻԱՑԵԱԼ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՆ՝ որ իւր 40 էն աւելի վարժարանաց պէտք եղած գասագրաց ընտրութեամբ այնքան խստապահանջ է, մեծապէս գնահատելով սոյն գասագրքերն ընդունած է իւր վարժարաց մէջ եւ այս իսկ կատարեալ երաշխիք մ'է Գարթաղլեան թուականութեանց ընտրելագոյն մեծագոյն եւ կատարելութեան։
Կը գտնուի ամէն հայ գրավաճառաց քով։ 152 11—20

ԼԱՔԷՍ
ԱԶԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ
ՀԻՄՆԵԱԼ, Ի ԲԱՐԻԶ
Երաշխաւորեալ Դրամագլուխք
50000000 ֆրանգ
Ընդհանուր Տնտեսել Բոլոր Թուրքիոյ
Բ. ՇԷՀԻՐԼԵԱՆ 125
Սարկիսաթաղ խան թիւ 1, Պահնի գաղու Սթամպուլ

ԻՐԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ

ԿԱՄ

ՆԱԽՆԱԿԱՆ ՇԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆՔ Ի ՎԵՐԱՑ ԳԻՏՈՒԹԵԱՆՑ ԵՒ ՃԱՐՏԱՐՈՒԹԵԱՆՑ

Բ. Տպագրութիւն

Ցոչէ՝ Ենովէ Թէցեան

Այս հաճելի եւ կարեւոր ուսման համար անհրաժեշտ գասագիրք մ'է սոյն գործ որ երկրորդ տպագրութեան առթիւ յոյժ ճոխացած ըլլալով կը պարունակէ իր նպատակին պատկանող կարգ մը գիտելիքներէ զատ, Բնագիտութեան եւ Բնական Պատմութեան վրայ տարբերակն գասեր, նաեւ բազմաթիւ ծանօթութիւնք գլխաւոր ճարտարութեանց (Industrie) վրայ պարզ եւ յստակ բացատրութեամբ, այնպէս որ՝ կրնայ ծառայել միանգամայն իբր առաջին գիրք գիտական դասուց՝ բոլոր ազգային վարժարանաց համար։

Բառացուցակ (Lexique) մը, գրքին եւ աւելը գետեղուած և տասնեւեօթն էջերէ բաղկացեալ, կը բացատրէ գործոյն ընթացքին մէջ գործածեալ բոլոր գիտական, ճարտարական և այլ բառերն, եւ կամ փրանսերէնով եւ ի հարկին թուրքերէնով իսկ կը յայտնէ անոնց առումները։

Ընդ ամենայն 264 էջերէ բաղկացեալ, իբր 70 պատկերօք, կազմ գեղեցիկ եւ ամուր։ Գին յոյժ չափաւոր, 5 ղրուշ, կը գտնուի ամէն գրավաճառաց քով։

171 2—3

ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՆՈՐ ԵՂԱՆԱԿ

ՖՐԱՆՍԵՐԷՆ ՇԱՐԱԴՐՈՒԹԱՆ

Ա. ՏԱՐԻ

Բ. ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Բարեփոխեալ եւ յոյժ Ճոխացեալ

Վ...ԷՐ...ՇԷ՝ ՅՈ...Ն. ԽՈՐԷՊՆ Ե ԸՆԴԱՆԷԼ Է ՄԷՇԷԼ ԷՆԹԷՐ...ՊԷՆՆ

Ց. Թ. Հիմնականի սոյն երկասիրութիւնը՝ մէկ հատիկ իւր տեսակին մէջ ինքզինքը կը յանձնաբարէ արդէն այն ջերմ ընդունելութեամբ՝ ուր արժանացած է պաշտօնական ձեռնհաս մարմնոց և ուսուցչաց կողմանէ. Այս Բ. տպագրութեան առթիւ գործը բաժնուած է երկու մասանց, որոց առաջինը ֆրանսերէնէ ի հայ թարգմանութեան, և երկրորդն՝ հայերէնէ ի ֆրանսերէն թարգմանութեան նուիրուած է. Հրահանգները փոխուած են մեծաւ մասամբ, և անոնց տեղ դրուած աւելի պարզ ու հեշտաբերբհական հրահանգներ՝ թուով աւելի ստուար, նոր կանոններ ու ծանօթութիւններ աւելցուած են՝ աւելի պարզ կերպով բացատրուած, իւրաքանչիւր հրահանգէ վերջ դրուած են խօսակցութիւններ, և այլն, և այլն, այնպէս որ գործը նախորդ տպագրութեան կրկին ծաւալ ստացած է իսկ գնոյն վրայ Մէկ զուարճ ամենայնին յաւելումը միայն եղած է։ Ա. տպագրութեանն գինն էր ղրուշ։ Բ. տպագրութեանն է 6 ղրուշ։

Ամենք որ սոյն գործոյն Ա. մասն, այն է «Նոր գասագիրք ֆրանսերէն» շարադրութեանն ունին ղրգէն, կրնան միայն երկրորդ մասն

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՒԱՂՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՒՅԹ ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ 1,000,000

"ՓԻՆԻՔՍ"

Հիմնեալ ի Լոնդոն յամին 1782

ՓԻՆԻՔՍ, հիմնեալ առաւելքան մի դար յառաջ, ստոկ հրդեհի ապահովագրութեան ընկերութիւն մ'է՝ որոյ բաժնետերերք Անգղիոյ ամենահարուստ և հանրածանօթ դրամատէրեր են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն։

ՓԻՆԻՔՍ ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մի գլխաւոր ապացոյցն է 17,000,000 Անգլ. ոսկւոյ գումարն զոր ցարդ վճարած է հրդեհի ձնասուց համար։

ՓԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի և կայծական՝ կալուածք, կարասիք և ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանօք և միջնորդութեամբ ստորագրելոց, որք ունիմք լիազօր իշխանութիւն կարգադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած ձնասներն։

Հ. ՍՈՒԱՆ և ԸՆԿ. ընդհ. գործակալք Կ. Պոլսոյ, Պուլկարիոյ և Սեւ ծովու եզերաց
Թիւ 12, Սանտալճը խան, Գալաթիա, Աւստրիական թղթատան վերեւ։

27

HAMBURG MUNICH UNITED

ՀԱՄՊՈՒՐԳ ԵՒ ՄԻՒՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	ֆռանք	8,000,000
Պահեստի դրամ ցվերջ յունիս 1889	»	5,604,722
Տարեկան հասոյթ » » »	»	12,773,779

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔՍ ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն մթերանոցներ և բնակութիւններ և սոցա մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր սակագնօք։

Լիազօր ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ

ՓՈԱՆՔՓՕՈՐԹՈՒԱՁ

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Դրամագլուխ ֆռանք 6,250,000 Պահեստի դրամ ֆռանք 1,270,300

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց վրայ բեռցուած վաճառքներ, ինչպէս նաև թղթատարական և փոխադրական ընկերութեանց յանձնուած թանկագին նիւթեր և գրամ պարունակող ծրարներ խիստ նպաստաւոր պայմանօք և սակագնօք։ Այն նիւթերու վրայ մեծաքանակ գումարներ կարենալ ապահովագրելու համար Ընկերութիւնս միացած է եւրոպեան 13 լուրջ ապահովագրական հաստատութեանց հետ որոց դրամագլուխն ու պահեստի դրամն է Աւելի քան 100,000,000 ֆռանք

Լիազօր ներկայացուցիչ համայն Թուրքիոյ

ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս, Պահչէ-Գաբու, Անանիատիս խան.

4

ԻԼԱՆ

ՊԱՂՊ ՍԷՐԱՍԷՐԻՐ

Միւպայեա օլաճաղը վէ գարարը գաթիսի վերիլէճէկի էվվէյճէ իլան գըլընան ֆասուլեա վէ փաթամէսին իլուլը երիմի ալթընճը կիւնի գարարը գաթիսինին իթասը վէ իրթէսի կիւնի եիւգսէ պէչ թէնգիլի գապուլը գարարլաչտըրըլմըշ վէ ֆասուլեանրն պէհէր գըյէսի քըրք իւչ վէ փաթամէսին երիմի պէչ փարատա թալիպի էօհսէսինէ պուլունմուշ օլաու ղընաան իթասա թալիպ օլանլարրն մագամը Սէրասքէրի լէվազիմաթ տաիրէսինէ կէլմէկէրի իլան օլունուր։

20 իլուլ 1890 809
Նո. 14 3—3

ԻԼԱՆ

ՊԱՂՊ ՍԷՐԱՍԷՐԻՐ

Եէրլի իմալը սիեահ թէլաթին գրյեէյի ճէտիտ իքի եիւզ էլլի, պէհէր գըյեէի ճէտիտի օն ալթը ղրուշ։

Իչպու մէվսիմի չիթատա լիւգուվի միգտար ալընճաղ սիեահ մուշամմա եաղմուրլուք պէհէրի սէքսէն իքի ղրուշ։

Իչպու մէվսիմի չիթատա Ցէրսատէք վէ պիլատ սէլսէտ պուլունան պիւճիմի էմմաքինի ասկէրիսէեէ գուրուլմաղ սօպալարրն վազիֆէսիլէ նէվագըսը։

Էվրօբաքեարի կիւվեզ եիւն չէրիտ արշընը ճէտիտ օն իչ պին պէչ եիւզ, պէհէր արշընը ճէտիտի օն բարա։

Շէքէր բէնկ բէվանտուք պէղի արշընը ճէտիտի օն իքի պին պէչ եիւզ, պէհէր արշընը ճէտիտի իչ ղրուշ օն փարա։

Պէեազ մուտամիլ արշընը ճէտիտ եիրմի պին, պէհէր արշընը ճէտիտի պիր ղրուշ օյմուզ սէքիզ փարա։

Թահֆա տօլաղ ատէտ իչ եիւզ էլլի սէքիզ, պէհէր ատէտի եիրմի սէքիզ ղրուշ։

Ցէօրտիւնճիւ օրտուի Հիմայուն իչիւն միւպայեա օլունճաղ տօղուղ կիրահ իչ բարմադ արիզնտա ամէրիդան թօք պէչ պին, պէհէր թօքը էլլի պէչ ղրուշ։

Սարաճիանէ անպարը մէվճուտընտան ֆիրուխթի օլունճաղ։

Գըլյէ Փարա
1000 10
3000 15 բէմատ

Միւնադասեա գոնբլան վէ սաթըլաճաղ օլան պալէատէ մուրագամ էշեանքն իլուլը բուսինին եիրմի ալթընճը յէհարչէնպէկ կիւնի գարարը գաթիլերի վիրիլիգ, եիրմի եէտինճի կիւնի եիւզսէ պէչ թէնգիլթալարը գապուլ օլունճաղ լարրնտան, թալիպ օլանլարրն մագամը Սէրասկերի լէվա զիմմաթը ումումիյէ տաիրէսինէ կէլմէկէրի իլան օլունուր։

20 իլուլ 1890 810
Նո. 15 3—3

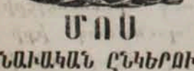

ՄՈՍ

ՇՈՓԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լէյէրթ և Մէյնրիւ-ոէ դէր բանդ ջէնոա

Անուանք	Թանդ	Անուանք	Թանդ
Քանուսս	4200	Սիֆիրօ	3000
Ֆերու	4000	Օտյրիա	3000
Օսմանլի	4000	Նէրթիս	3000
Սեսսագրիս	3250	Բէրա	3000
Թիպօ	3250	Լոգիս	800
Մարսալա	3250	Օլինտա	800
Մարիոթիս	3250	Սէսիլ	700

Դիմել առ Ժ. Վ. ՎԻԹՕԼ և ԸՆԿ Ռուիթոլ խան
ՃԼԻՇՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
31, Ճէյմս Սգրիդ Լիվրբուլ,

9

ԱՌՈՂՋՈՒԹԻՒՆ—ՈՒԺ—ԿՈՐՈՎ

ՖՈՍՖՈՐԻՆ ՏՈԹԹՈՐ ԼԱԼՈՐԻ—Վերջին լաւ և հիգ տարուան մէջ ապացուցուած է թէ այս գեղը ՖՈՍՖՈՐԱԿԱՆ ՄԻԱԿ ԴԵՂՄԱՆՆ է որ մինչև ցարդ գտնուած է, կատարելապէս բուժելու համար ուղեղի հիւանդութիւններն, անգամալուծութիւն, քնատութիւն, զառանցանք, առնական կարողութեան վաղաչառ կորուստ, և առնական ոյժերու կորուստէն յառաջ եկած ամէն գործարանական խանգարում։

Ոչ բուժէ դժուարամարսելիութիւնը, Ջղային և որոի հիւանդութիւնները, լեարդի և երիկամանց հիւանդութիւնն, արեան շրջանի բոլոր խանգարումները։ Ընդհանուր հիւծութիւնն և ապատու�ը։ Կ'սանձուցանէ կենսական ոյժերու ոչ է կորուստը յառաջ եկած և ոչ է պատճառէ։

Ջղային տարութեան և սարը հեռանաց մէջ այս գեղին ազդեցութիւնն անմոլորելի և մեծայուն է Մեխանագութեան զգայուն մեներն և ախտանիշ։ Կ'անհետանան ճշմարտապէս հրաշալի արդիւնքներ մը

ՏՈԹԹՈՐ ԼԱԼՈՐԻ ՖՈՍՖՈՐԻՆԸ Ջղային հլ-թ և ուղեղային գոյացութիւն կ'ստեղծէ, արեան մէջ մուծանելով կենսական և լիկտրական տարրը, ֆոսֆորը, որ ուղեղին կենդրոնական ճշմարիտ գոյացութիւնն է Առնական կորովը կը կենդանացուցէ մարդկային ամրողջ գրութեան մէջ, մարմնոյն ետ մարին տալով հուժկու և առոյգ առողջութիւն մը, այնպէս որ կարելի է բոլոր պարտականութիւններնը կատարել վստահութեամբ և գոհունակութեամբ։ Աճորժանամ է, կը զատ եւ կը ճոխացնէ արիւնն եւ նոր առաւելութիւն մ'ալ տայ ուղեղին, Ջղային գրութեան եւ մկանանց։ Իւր վերանորոգիչ ազդեցութիւնը կը տեսնուի գործածուած առաջին օրէն իսկ, Ջղային գրութեան եւ մտաւորական կարողութեանց նշանաւոր յաւելումը եւ կորուստին եւ բարօրութեան զգայմամբ մը զոր վարժութիւնն հիւանդը շատուց ի վեր կ... ...ը։ Մարդոյութիւնը վերանորոգուած է։ Աճորժակը հրաշալի կերպով կ'սանձուցանէ։ Ազգաց պատանը կանանաւորապէս ոչ կատարուի։ Քաղաք կը լրնի հանդարտ եւ կազդուրիչ։ Գիւղերի կ'սկսի լինայ, շրջանները կը գտնուարին, աղերը շողուն կը լրնին, մարդիք պայծառ եւ առողջ դէմ ու կ'սառնու, մարդոյ ոյժ կ'սատնան։

Ջղաւորաբերը սոսը նմանութիւններն են։ Ջրմիար Լալորի ճշմարիտ Ֆոսֆոտինը պարունակեալ է մեն չիմերուն մէջ որ բրիտանական կառավարութեան գրասենը կը կրնան սա բառերով Dr. Lalors' Phosphodyne, London, ... փոքրագրեալ։ Այս գեղին ունեցած յաջողութիւնն յառաջ բերած բազմաթիւ վաճառաւոր եւ ֆալսակաբ կեղծիք։

Մեծագրանան եւ փոքր-բանակ կը վաճառուի Թուրքիոյ եւ Պուլկարիոյ ներկայացուցիչն քով։

601 Ի. ԷՍՏՐՈՒՆՏ ԳԱՐՈՒԱՆ

Անգլիական Ընդհանուր մթերանոց, Վալիտա, պահականոցին քով, կայարան Թրամուէյից, 95 եւ 97.

ՄՈԳԱԿԱՆ ՆԵՐԿ

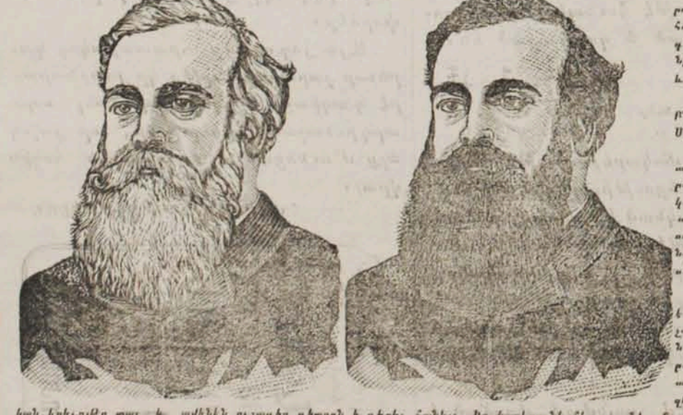

Նոր գիւտ մագերուն գոյնը փոխելու համար մէկ երկու անգամմն, առանց ուրիշ նիւթի գործածութեան և կամ լուացքի,

ՇԱԳԱՆԱԳՈՅՆ ԿԱՄ ԲՆԱԿԱՆ ԿԱՏԱՐԵԱԼ ՍԵՒԻ

Բազկացեալ մէյն արմատներու և խոտերու հիւթէ։ Սպիտակ կամ կարմիր մազերն անմիջապէս կը փոխուին պայծառ շագանակագոյն կամ թանձր սեւի։

Փորձը ցոյց տուած է թէ այս ներկին ա'րշաւի գերազանց է նմանատիպակ ուրիշ պատրաստութիւններու։ Իւր առաւելութիւնն է մազերուն ամէնէն բնական կան էրեւոյթը տալ և ամէնէն ուշագրաւ գեղոյն է գերբեւ հանելն։ Կը կասկածուի հերայ անկամ մը, գլուխը կը մաքրի թիւրը կ'ամենացանի և նոր այծ կուտայ մազային մարմինին։ Ուշադրութիւնը կարդալ։

ԳՈՆԱՆԱՄԱՆ ԵՂԱՆԱԿԸ

Մրուակն երեցնելու գործածելի առաջ և փոքր բանակութեամբ հեղուկին դնել, ակառակակի մը մէջ, յետոյ բարակ պղպէմ ամանովմ մը կամ այլ հեղուկին մէջ Քրքած ապատնդամ մը թեթեւ կերպով մազերուն վրայ անցուելով զայն, այնպէս որ ամբողջ մազերը թրջին։ Ապա գլուխը բաց պահել մինչև որ հեղուկը ոչթանայ։ Բոլոր մազերը մէկ լաւլաւով, ամանք մէկ երկու գործածութեան պէտք ունին, այլոյ համար մէկ անգամը բաւ է։ Եթէ մէկ երկու անգամն ուրեմն գործածուի, գոյնն ուրեմն թուէ կ'ելլայ։ Անգամ մը որ ուզուած գոյնը ձեռք բերուած է, գոյն տարբերով պահելու համար կը բաւէ երբեք չորս շաբաթն անգամ մը հեղուկին գործածելն։ Նոյն եղանակը գործածելու է մարուքին եւ պեխերուն համար։ Պէտք կայ գլուխը լուալ գործարանինն առաջ կամ եռքը։ Մերայն դէմքն և ձեռնները լուալ առ է դիտելութիւն։

— Մեն. Եթէ ուզուած գոյնը ձեռք չբերուի մէկ երկու գործարանինն եռք, գլուխը լուալու է ջիր մը ալարով, ապա գլուխն քսելու է այդ ներկին մէջ թրթռեալ Քրքած ապատնդ մը, և ուզուած ազդեցութիւնն յառաջ կուգայ անմիջապէս։

ԿԵՂԾՈՂԻՆ ԶԳՈՒՇԱՆԱԼ

Միակ կեդրոնատեղի Է.ՄՈՒՆՏ ԳԱՐՈՒԱՆԱ, ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԹԵՐԱՆՈՑ, Վալիտա, Պահականոցին քով, կայարան Ալլանթիա-Շիէլիի Թրամվէյից, թիւ 95 և 97, Ղալաթիա։ 601

ՀԱՁԻ ՇՆՉԱՐԴԵԼՈՒԹԵԱՆ, ՊՐՈՆՇԻԻ, ՀԱՐԲՈՒԽՈՒ, ՑՐՏԱՌՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՁԱՇՆԻ ԿԵՐԿԵՐՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

ՇՆՉԱՓՈՂԻ ԵՒ ԹՈՉԱՓՈՂԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՆԵՐ դէմ իբր ապահով դարման այս դեղին վայելած համբաւը միշտ կը հաստատուի այն բազմաթիւ նամակներով զորս Պ Բոուէլ կ'ընտանոյ անանցիէ օրք գործածած և ճանչցած են նոքա յատկութիւնները։

«Անգլիոյ թագաւորի նէրվի թեղանթակրոյն վրայ, ի Ռուբ. ըստ կովտիա։

«Ուրիշի պարան, Ըստ որում կը նեղուէի յամառ հազէ մը որ գիշերը կ'արգելուր ինձ քնանալ և ցերեկը հանգիստ անցուցանել, Վաեմ. Կոմս Քարթինէյան ձնարարեց ինձ գործածել ձեր անուշական բալասանէն անիսանի հատիկներով և կրնամ հաւատալ ձեզ թէ առաջին գործածութենէն իսկ զգալի բարւոքում կրեցի, առանց իսկ պէտք ունենալու գործերս դադրեցնելու, և առաջին փաքր սրուակը բոլորովին բուժեց զիս։ Ուստի անոր ազդեցութեան վրայ ունեցած մեծ վստահութեամբս կը յանձնարարեմ զայն այլոց։ (Սար.) Վ. Լինդէյ, Նեղեալ թեղանթակրէն.»

Նոր վաճառուի ամէն դեղատանց և արատնեալ դեղերու վաճառականաց քով, շիշը 1 շիլինգ 1½ բէնսի, 2 շիլինգ 3 բէնսի և 11 շիլինգի։—Պատրաստեալ ձեռամբ ԹՈՄԱՍ ԲՈՈՒԷԼԼ, 4, Ապիսն Բուէլլս, Պլոսֆիլդ Ստրիթ, Լանտան։

Մեծաքանակ և փոքրաքանակ կը վաճառուի Թուրքիոյ և Պուլկարիոյ ներկայացուցիչն քով։

601 Մ. Է.ՄՈՒՆՏ ԳԱՐՈՒԱՆԱՆ

Անգլիական Ընդհանուր մթերանոց, Վալիտա, պահականոցին քով, կայարան Թրամուէյից, 95 և 97.

ՈՉ ԵՒՍ ՏԿԱՐՈՒԹԻՒՆ — ՈՉ ԵՒՅ ԱՐԵԱՆ ՆՈՒԱՁՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐՍԻԱԼ-ՊՈՏԷՆԻ ԵՐԿԱԹ

605

Այս բաղադրութիւն մեծագոյն յաջողութեամբ կը յանձնարարուի Ֆրանսայի գլխաւոր բժիշկներէն, որք, յետ գործածութեան, նախամեծար համարած են զայն միւս երկաթախառն պատրաստութիւններէն։

Այս էրէ-ի, շուտ-էլ հոգ յէ-ի ՆԷրէ-ի, ԴԷ ՇԻ-ՐՐ-ՈՒԹ-ՈՒ Կ'ՈՒՆԵ-Լ ՅԻՆԷՐԷՆ ԵՒ ՄԱՆՈՒՆԷՐԷՆ

Պնդութիւն չի տար, ստամոքսը չի գրգռեր, ակռայները չի սեւցներ։

Կեդրոնատեղի՝ ԾԱՆՆԻ ԵՒ ԺՈՐՏԱՆ, 1, Կամուրջի հրապարակ, Պոլիս

ԳԱՒՉՈՒԷ ՄՈՒՃԱԿ

(ԼԱՍԴԻԷ)

ՀԱՆՐԱԾԱՆՕԹ ՆՈՐՕՂ ՊՐԻԹԻԾ ՐԻՊԼԷ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

NORTH BRITISH RUBBER Co. EDINBURGH

Մեր յամախորդներու փափաքանաց համաձայն, մեր այս տարուան քաւչուէ մուճակներն, որք իրենց վրայ իբրեւ նշան կշիռ մը կը կրեն, խիստ ճաշակաւոր, նուրբ և հաստատուն շինուած են կոռա ֆէբրուով։

Պոլսոյ հրապարակին վրայ երկար ատենէ ի վեր ճանչցուած է թէ մեր քաւչուէ մուճակները կը գերազանցեն քան տարիէ ի վեր գործածուած բոլոր մուճակները։

Մեր մուճակներու ներքին կողմը կշիռի մը և արտաքին կողմն ալ ռաբիզի մը պատկերը գրոշմուած է իբրեւ նշան։ Կը վաճառուին ի Պոլիս Սուլթան Համամ տարիւրի մտա Սեպուտ ագա Տէմիրճեանի թիւ 47 և 49 խանութն և բոլոր քաւչուէ մուճակ վաճառողներու քով։ Կեդրոնատեղին է ի Պոլիս, Պահչէ Գարու, Գոճաման Օղլու խան, Ճորճի Կիսորլի թիւ 13 մթերանոցը։

167

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԳԱՌԼԸՄԱՆ ԵՒ ՊԼՈՒՄՊԻՐԿԻ

Ալլանթիա Պէօյիւք Միլլէթ խան, մի. Ջղային թղթատարաւոր վրայի յարկը

Այս նշանաւոր գործարանս, որ արժանաւոր համբաւ մի ստացած է ի մեզ, այս ձմրան եղանակին առթիւ իւր վաճառքներու քանակութեան վրայ յաւելումմ մի կ'ընէ, որ արդէն բազմաթիւ է Ֆրանսական, Անգլիական, Գերմանական եւ Պելճիական բերքերու զանազան տեսակներով։

Հետեւաբար իւր բուն գործարանին ապրանքներուն վրայ որք են՝ օժտի համար ամէն տեսակ Ներմակեղէնք, բանուած, կիսագրեալ, քալիքօ, քօրսէ, թաշկինակ, սեղանի պիտոյք, շապիկ, շապիկներ, ոտամանք, ֆլանել կանանց օրիորդաց և փոքր աղջկանց համար զարդագրեալներ, աւելցած է ուրիշ տեսակ անթիւ նիւթեր բոլորն ալ ընտիր տեսակէ։

Հասարակաց զարմանքը կը գրաւէ մանաւանդ այն վայելուչ և զանազան տեսակ վերարկուներն և ճաքէթներն կանանց օրիորդաց և տղայոց, որք բոլորն ալ վերջին նորաձեւութեան համեմատ ճաշակով ու չքեղութեամբ յօրինեալ են։

Յաւելումմ մը ըրած է նաև ապպրուած զգեստներու պատրաստութեան նորաձեւութեան վրայ որ արդէն ճոխ է պէտքան, և իւր ընդարձակ արհեստանոցին շնորհիւ կրնայ կատարելապէս գոհացնել բոլոր իւր յաճախորդները նոցա ճաշակին ու բաղձանաց համեմատ ի գործ դնելով ինչ որ ապրարդին։ Կը գտնուի նաև մինչև 16 տարեկան տղայոց համար ամէն տեսակ զգեստներ բալթոներ խիստ չափաւոր գներով։

Կը ծախուին մեծ և փոքր քանակութեամբ։

ԱԿԱԿՐՈՒԹԻՒՆ ՉԿԱՑ 24

ՔԻՒՆԱՐՏ (CUNARD)

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈՓԵՆԱՒՈՒՑ

Որ ոէ-ոէ էրէ-ոէ-ի կը բանի Լիվերբուլ և Ամերիկայ դէջ

Անուանք	Թանդ	Անուանք	Թանդ
Ումբրիա	7718	Գալիլէիա	4845
Էդրուրիա	7718	Պոթնիա	4531
Սերվիա	7391	Սամարիա	2574
Ուրանիա	7268	Մարաթոն	2403
Բալթիկա	5587	Ագլան	2398
Սեքսոնիա	5517	Մարակոսա	2166
Կալլիա	4809	Թարիֆա	2246
Սիթիա	4557	Բալտիրա	2144
Ալբերտ	2148	Թրինիտատ	899
Վէսար	1876	Մորոգգօ	1855
Շեբո